

Folketingets Kommunaludvalg

Høring om de nye valgkredse

Mandag den 15. maj 2006 kl. 13

i Landstingssalen på Christiansborg

Referat ved Bjørn Einersen

Indhold

side

Velkomst og indledning

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF)	4
---	---

Oplæg om valgkredsarbejdsgruppens arbejde

Formanden for Folketinget Christian Mejdahl (V)	6
---	---

Supplerende oplæg fra medlemmerne af valgkredsarbejdsgruppen

Pia Gjellerup (S)	12
Mogens Nørgaard (KD)	13
Keld Albrechtsen (EL)	14
Niels Helveg Petersen	14
Aage Frandsen (SF)	15
Svend Erik Hovmand (V)	15
Else Theill Sørensen (KF)	16

Gennemgang af de indkomne høringssvar

Valgkonsulent Anne Birte Pade	18
-------------------------------------	----

Paneldebat

Ole Gerstrøm (FRP)	19
Kristen Touborg (SF)	20
Leif Mikkelsen (V)	20
Christian Mejdahl (V)	21
Mogens Nørgaard (KD)	22
Aage Frandsen (SF)	22
Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V)	23
Pia Gjellerup (S)	25
Else Theill Sørensen (KF)	26
Svend Erik Hovmand (V)	27
Keld Albrechtsen (EL)	27
Jens Skipper Rasmussen (V)	28
Christian Wedell-Neergaard (KF)	29
Magnus Heunicke (S)	29
Christian Mejdahl (V)	30
Niels Helveg Petersen (RV)	31

Else Theill Sørensen (KF)	32
Keld Albrechtsen (EL)	33
Aage Frandsen (SF)	34
Pia Gjellerup (S)	35
Svend Erik Hovmand (V)	37
Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V)	38
Christian Mejdahl (V)	39
Søren Bald (RV)	40
Anne Baastrup (SF)	41
Bue Nielsen (EL)	41
Finn Stubtoft (S)	42
Ole Gerstrøm (FRP)	43
Anne Birte Pade (Indenrigs- og Sundhedsministeriet)	43
Christian Mejdahl (V)	44
Keld Albrechtsen (EL)	44
Mogens Nørgaard (KD)	45
Aage Frandsen (SF)	45
Niels Helveg Petersen (RV)	45
Else Theill Sørensen (KF)	46
Pia Gjellerup (S)	46
Christian Mejdahl (V)	48
Svend Erik Hovmand (V)	48
Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V)	49
Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF)	49

Velkomst og Indledning

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Jeg vil starte med at byde jer alle rigtig hjertelig velkommen til Kommunaludvalgets høring i dag om de nye valgkredse. Velkommen til:

Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen,

Medlemmerne fra Folketinget,

Medlemmer fra valgkredsarbejdsgruppen,

Partiorganisationerne,

Embedsmænd fra såvel Folketinget som Indenrigs- og Sundhedsministeriet og

Den altid tilstedeværende presse.

Det glæder mig at se, at der er en så bred repræsentation fra de opstillingsberettigede partier fra de to sidste Folketingsvalg til høringen i dag.

Jeg tror, at det giver et godt grundlag for paneldebatten efter vores kaffe-pause.

Grunden til, at vi er her i dag, er, at vi i Kommunaludvalget behandler lovforslaget til en ny valgkredsinddeling. Forslaget blev fremsat af indenrigs- og sundhedsministeren den 5. april i år og førstebehandlet i Folketingssalen den 20. april og derefter henvist til os i Kommunaludvalget.

Baggrunden for forslaget er først og fremmest, at der i forbindelse med gennemførelsen af kommunalreformen blev skabt et nyt Danmarkskort. Vi har – som vi alle ved – fået 98 kommuner og 5 regioner i stedet for de hidtidige 271 kommuner og 14 amter. Det skabte naturligvis et behov for, at vi så på den nuværende inddeling i valgkredse i landet med 3 landsdele, 14 amtskredse og 103 opstillingskredse.

For at trække en historisk linje tilbage til 1970, så gav kommunalreformen også dengang anledning til ændringer i Folketingsvalgsloven. Dengang skete der – som alle sikkert kan huske – en reduktion i antallet af amtskredse fra godt og vel 20 til de 14, vi kender i dag. Antallet af opstillingskredse blev reduceret fra 122 til de nuværende 103.

Det fremlagte forslag, som vi har på bordet i dag, fastholder, at landet inddeles i 3 landsdele, og at der skabes 10 storkredse, hvor de ydre grænser er de nye regionsgrænser. Dertil kommer 93 opstillingskredse.

Som det sikkert er kendt for alle, udspringer lovforslaget fra arbejdet i den parlamentariske arbejdsgruppe om nye valgkredse som følge af kommunalreformen. I dag sidder der repræsentanter fra arbejdsgruppen såvel i panelet som blandt de inviterede.

Arbejdet i arbejdsgruppen, som formanden for arbejdsgruppen efterfølgende vil gøre nærmere rede for, tog sin begyndelse for snart 1½ år siden.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi ikke har stået over for en nem opgave, og undervejs har der været utallige beregninger af de forskellige modeller, som vores drøftelser har givet anledning til.

I den forbindelse vil jeg lige nævne, at arbejdsgruppen – på fornemste vis – har fået ekspertbistand fra de tilfornordede fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet under hele det langvarige forløb.

Men selv om det ikke var en nem opgave, og der var uenighed undervejs, var det dog en enig arbejdsgruppe, der den 9. marts i år afgav sin indstilling til Folketingets Udvalg for Forretningsorden om nye valgkredse som følge af kommunalreformen.

Det skal her understreges, at vi med høringen i dag endvidere imødekommer et ønske fra valgkredsarbejdsgruppen om en høring eller et fællesmøde om bl.a. de høringssvar, vi har modtaget vedrørende lovforslaget.

Før jeg giver ordet videre til formanden for valgkredsarbejdsgruppen, vores kære formand for Folketinget Christian Mejdahl, vil jeg lige kort gennemgå dagens program og give nogle praktiske oplysninger.

Efter oplægget fra Christian Mejdahl vil der være lejlighed til supplerende bemærkninger fra de medlemmer af valgkredsarbejdsgruppen, der sidder i panelet i dag. Derefter vil valgkonsulent Anne Birte Pade fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet gennemgå de indkomne høringssvar. Så er det vist tid til kaffe, som serveres inde ved siden af.

Efter kaffepausen er der paneldiskussion, hvor der på forhånd er udpeget spørgere. Det er dem, der sidder her på første række. De kan stille spørgsmål til panelet heroppe.

Eftersom der skal udarbejdes et referat af høringen, optages høringen på bånd, og jeg vil blot minde jer om, at I skal bruge mikrofonerne. For dem, der sidder heroppe på forreste række, vil der gå en vandrende mikrofon rundt. Det vil nok være godt, hvis man lige siger sit navn, inden man begynder at tale, også af hensyn til båndudskriften.

Endnu engang hjertelig velkomme her til høringen. Jeg håber, vi får nogle gode timer sammen og får vendt og drejet problemerne i det, som skal udgøre det nye Danmark i relation til det folketingsvalg, som kommer engang efter den 1. januar 2007.

Herefter vil jeg give ordet til dig Christian Mejdahl, der som formand for valgkredsarbejdsgruppen vil redegøre nærmere for det omfattende arbejde, der har været udført.

Oplæg om valgkredsarbejdsgruppens arbejde

Folketingets formand Christian Mejdahl (V):

Allerførst vil jeg begynde med at sige til lykke til indenrigsministeren – med fødselsdagen.

I øvrigt vil jeg sige tak til Kommunaludvalget for dette arrangement, som jeg håber giver en klaring på det, vi er kommet frem til.

I forbindelse med forligsforhandlingerne om kommunalreformen blev det besluttet, at valgloven skulle ses efter i sømmene.

I efteråret 2004 havde indenrigs- og sundhedsministeren en række sonderinger, som mandede ud i en aftale med gruppeformændene om at nedsætte en parlamentarisk arbejdsgruppe. Det er så den, vi har kaldt valgkredsarbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen blev nedsat den 17. december 2004 med 13 medlemmer. Derudover blev jeg bedt om at være formand for arbejdsgruppen. Folketingets administration ydede sekretariatsbistand, og ministeren gav os lov til at trække på ekspertise fra indenrigs- og sundhedsministeriet. Det har vi gjort til fulde. Anne Birte Pade, Hans B. Thomsen og Bjørn Rosengreen har stået os bi i hele processen.

Folketingsvalget bevirkede, at vi kom lidt senere i gang, end vi egentlig havde forudsat. Den 25. februar 2005 havde vi det første møde, hvor vi tilrettelagde valgkredsarbejdsgruppens arbejde, mødeplan og budget. Vi har haft 13 møder i alt.

Selve arbejdet begyndte med, at vi fik en teknisk gennemgang af det gældende valgsystem. Vi tog forlods fat på at diskutere principper med skyldig hensyntagen til opgavebeskrivelsen. Vi havde nogle tommelfingerregler, som vi gik frem efter:

Vi skal i videst mulig omfang sikre, at folketingsvalgkredse ikke går på tværs af regioner og kommuner.

Vi skal tage hensyn til geografisk samhörighed.

Hver af de kommende regioner skal som udgangspunkt udgøre to eller flere kredse.

Vi ville have flere opstillingskredse i storkredsen, end de store partier har kandidater valgt ved de gode valg. Vi satte tallet to som udgangspunkt, både af hensyn til konkurrencen og for at have stedfortrædere at trække på, når behovet opstår.

Vi satte tallet 40.000 vælgere som udgangspunkt for opstillingskredsene.

Og så lagde vi til grund, at det ikke skulle blive hverken lettere eller sværere at opnå et kredsmandat for at blive repræsenteret i Folketinget.

Vi vidste godt på forhånd, at det ville være svært at opfylde disse målsætninger konsekvent. Det er heller ikke lykkedes i fuldt omfang, men vi mener, at det, vi er kommet frem med, er et forslag, der er forsvarligt, og det er bedre end de alternativer, som vi har haft på bordet. Alle alternativer har vi fået konsekvensberegnet af ministeriets eksperter.

Medlemmerne har undervejs haft kontakt til baglandene, både folketingsgrupperne og ikke mindst det organisatoriske bagland, som jo efterfølgende skal have partiorganisationen justeret.

Vi var også forberedt på, at vi ikke kunne stille alle tilfredse, og at der kunne komme relevante indsigelser – ikke mindst ved de konkrete kommunedeling. Lokalkendskabet vil her kunne spille en stor rolle.

Dette til indledning. Derefter vil jeg tage fat på de enkelte elementer i forslagene.

Landet er i dag inddelt i tre landsdele: Jylland, Øerne og København/Frederiksberg med henholdsvis 1,9 mio., 1,7 mio. og 443.000 vælgere.

Den nye inddeling har også tre landsdele: Hovedstaden inklusiv Bornholm, Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland med henholdsvis 1,2, 1,5 og 1,3 mio. vælgere. Inddelingen respekterer regionsgrænserne. Det er tydeligt at se på kortet. Grænsen går ved Vejle og nord om Varde. Så er Hovedstadsområdet for sig, mens resten er i den midterste landsdel.

Landsdelsinddelingen har betydning for fordeling af tillægsmandater. Hvis vi ved valget i 2005 var én landsdel i stedet for tre, ville konsekvensen have været, at der var blevet 6 mandater færre til Jylland.

Så er landsdelene delt op i 10 storkredse til erstatning for de 14 amtskredse og de 3 storkredse. Hovedstaden er delt i 4, Sjælland-Syddanmark er delt i 3, og Midtjylland-Nordjylland i delt i 3 storkredse.

I dag har vi amts- og storkredse fra 118.000 til 488.000 eller en forskel på 370.000 vælgere fra den mindste til den største. I den nye inddeling er der fra 314.000 til 603.000 vælgere eller en forskel på 289.000 vælgere.

Vi har haft en lang diskussion om antallet af storkredse, og vi har diskuteret alle muligheder fra 9 til og med 17. Når vi er landet på 10, er det fordi det var det antal, hvor vi havde lettest ved at opfylde de fastlagte principper, også hvad angår antal og størrelse på opstillingskredse.

København storkreds er på 482.000 eller 39.000 større end København/Frederiksberg er i dag. Det er udelukkende på grund af at Amager er lagt til i Københavns storkreds. Der er i alt 15 kredsmandater.

Københavns storkreds er delt op i 12 opstillingskredse mod 20 nu. Det er 2 mere end tommelfingerreglen. Med hensyn til afgrænsninger har vi hentet gode råd fra Københavns kommune. Den største opstillingskreds har 53.000 vælgere – det er Østerbro – og den mindste har 34.000 vælgere – det er Valby. Jeg kan se i høringssvarene, at der er forslag om, at der flyttes 2.300 vælgere fra Østerbro, men det ændrer jo ikke meget ved billedet.

Københavns Omegns storkreds er på 362.000 vælgere. Det er 83.000 mindre, end Københavns Amt er i dag. Der er en del, der er flyttet nordpå, og Amager går til København. Der er 11 kredsmandater i Københavns Omegns storkreds. Storkredsen er delt op i 8 opstillingskredse. Det svarer til tommelfingerreglen – altså den med to mere end de store partier får valgt ved de gode valg. Den største opstillingskreds er på 51.000 – det er Taastrup – og den mindste er på 36.000 vælgere – det er Hvidovre.

Nordsjællands Storkreds er på 314.000 vælgere. Det er 44.000 mere end den nuværende Frederiksborg Amtskreds. Der er 10 kredsmandater. Storkredsen er delt op i 6 opstillingskredse. Det svarer til tommelfingerreglen. Den største er på 62.000 vælgere – det er Hillerød – og den mindste er på 44.000 vælgere – det er Helsingør.

Bornholm giver sig selv. Der er ikke sket ændringer. Bornholm har fortsat 2 kredsmandater. Det stod også i opgaven, at sådan skulle det fortsat være.

Sjællands Storkreds er på 603.000 vælgere. Det samme antal som de nuværende tre amter – Vestsjælland, Roskilde og Størstrøm – har. Der er 21 kredsmandater. Det er den absolut største storkreds i landet nu. Storkredsen er delt op i 13 opstillingskredse. Det svarer til tommelfingerreglen. Den største er på 62.000 – det er Kalundborgkredsen – og den mindste er på 31.000 vælgere – det er Lejrekredsen. Her har vi lavet kommunebrud Roskilde /Lejre.

Fyns Storkreds er uændret på 358.000 vælgere. Der er 12 kredsmandater. Fyn er delt i 8 opstillingskredse mod 9 i dag. Det er en mindre end tommelfingerreglen. Den største er på 55.000 vælgere – det er Svendborg – og den mindste er på 31.000 vælgere – det er Assens. Ærø er lagt til Faaborg, og Langeland er lagt til Svendborg. Odense er delt i 3 opstillingskredse som hidtil. Der er heller ikke ændret på grænserne i Odense.

Sydjyllands Storkreds er på 520.000 vælgere. Det er Sønderjylland, Ribe og en del af Vejle amter. Der er 18 kredsmandater. Storkredsen er delt op i 13 opstillingskredse. Det er to mere end tommelfingerreglen. Den største er på 56.000 vælgere – det er Sønderborg – og den mindste er på knap 31.000 vælgere – det er Kolding Nord. Kommunerne Vejle, Kolding og Esbjerg er delt i 2 opstillingskredse hver. Fanø er lagt til Esbjerg Bykreds.

Østjyllands Storkreds er på 525.000 vælgere. Det er 37.000 mere end det gamle Aarhus Amt. Der er 17 kredsmandater. Storkredsen er delt op i 11 opstillingskredse. Det svarer til tommelfingerreglen. Den største er på 59.000 – det er Djurs – og den mindste er på 37.000 vælgere – det er Hedensted. Aarhus er delt i 5 opstillingskredse. I Aarhus Syd indgår Odder og Samsø. Og så er der lavet kommunebrud mellem Randers/Faurskov og mellem Horsens/Hedensted.

Vestjyllands Storkreds er på 371.000 vælgere. Der er 14 kredsmandater. Storkredsen er delt op i 11 opstillingskredse. Det er to mere end tommelfingerreglen. Den største er på 42.000 vælgere – det er Ringkøbing – og den mindste er på 28.000 – det er Ikast. Det er den storkreds, hvor der er størst jævnbyrdighed mellem opstillingskredsene målt i størrelse. Kommunerne Herning, Viborg og Silkeborg er delt i hver 2 opstillingskredse.

Nordjyllands Storkreds er på 434.000 vælgere. Det er 61.000 mere, end Nordjyllands Amt er i dag. Det skyldes, at Thisted og Mors er kommet med. Storkredsen er delt op i 9 opstillingskredse. Det er en mindre end tommelfingerreglen. Den største er på 55.000 – det er Brønderslev – og den mindste er på 31.000 vælgere – det er Mariagerfjord. Læsø er lagt til Frederikshavn. Kredsene er ret jævnbyrdige i størrelser med undtagelse af Mariagerfjordkredsen. Aalborg er delt i 3 opstillingskredse, men de ser anderledes ud fremover, end de gør i dag, fordi kommunen er blevet lidt større, end Aalborg er i dag. Der er ca. 5.000 flere vælgere i den nye Aalborg kommune.

Der er 11 kommuner – så ser jeg bort fra Bornholm – der er delt i to eller flere opstillingskredse. Det er København, Frederiksberg, Odense, Aarhus, Aalborg, Herning, Viborg, Silkeborg, Vejle, Kolding og Esbjerg. Når vi har delt en kommune, er det enten for at få opstillingskredse nok eller for at skabe en større jævnbyrdighed opstillingskredsene imellem.

Der er 4-5 steder, hvor vi har lavet kommunebrud. Det er Randers/Faurskov, det er Aarhus/Odder, det er Horsens/Hedensted, det er Esbjerg Bykreds/Fanø, og det er Roskilde/Lejre. Det er udelukkende gjort for at lave opstillingskredse af en acceptabel størrelse.

Der er 26 opstillingskredse, som består af en kommune. Der er 25 opstillingskredse, der består af to kommuner. I en enkelt af de 25 opstillingskredse er endda tre. Det er Brøndby, Ishøj og Vallensbæk. Og der er 37 opstillingskredse, som er en del af en kommune.

Et af de kriterier, som jeg nævnte i indledningen, var, at det ikke skulle blive hverken lettere eller sværere at opnå et kredsmandat. Det er en diskussion, som er blevet aktualiseret af, at en del af storkredsene blev større end de nuværende amts- og storkredse. Teoretisk set ville det blive lettere for partier og enkeltpersoner at opnå stemmer nok til et kredsmandat, når storkredsene blev stør-

re, end de er i dag. Derfor indstillede vi, at man anmodede professor Jørgen Elkilt, Aarhus, om at komme med et bud på, hvordan vi kunne opnå det ønskede. Den 16. april havde han en redegørelse klar. I konklusionen på den redegørelse står der:

”Den samlede konklusion på denne undersøgelse af de sandsynlige virkninger og uforudsete effekter af at skifte tilbage fra den modificerede Sainte Laguës (Legy) metode til den d’Hondtske metode i de planlagte ti storkredse er derfor, at der ikke har kunnet påvises argumenter eller grunde, der skulle betyde, at det må frarådes.”

En del af den efterfølgende diskussion, som vi også var inde på i valgkredsudvalget, er, at de større storkredse tiltrækker andre typer kandidater end ellers, og at det vil blive dyrere at føre valgkamp fremover, end det har været før. Bekymringen kan selvfølgelig ikke afvises, men den har nu ikke holdt mig vågen om natten.

I den nye inddeling er der 3 storkredse med over 500.000 vælgere. En af dem er på 603.000 vælgere. Der er ingen storkredse, der er så store nu. I den nye inddeling er der 2 storkredse med mellem 400.000 og 500.000 vælgere. Nu er der også 2 i den størrelse. I den nye inddeling er der 4 med mellem 300.000 og 400.000 vælgere. Nu er der kun 2 i den størrelse. Nu er der 5 mellem 200.000 og 300.000 vælgere, og der 7 med under 200.000 vælgere i det bestående system, heraf de 3 storkredse i Hovedstaden.

Jeg skal give jer et enkelt eksempel på, at det ligger ikke sådan lige på den flade hånd at flytte rundt på stregerne. Ikke at det er umuligt, men det har nogle konsekvenser. Vi har diskuteret, om ikke Sjælland kan deles i to. Det kan Sjælland sagtens. Men den model, vi havde på bordet, ville resultere i, at et kredsmandat flyttede fra Sjælland til Sønderjylland. Og en deling i to storkredse bevirkede, at Sønderjylland så får 19 kredsmandater mod 18 med én sjællandsk storkreds. Vel at mærke med den deling, vi har lavet tværs over Sjælland. For partierne er konsekvensen den – med folketingsvalget 2005 som grundlag – at både Venstre og socialdemokraterne bytter et kredsmandat ud til et tillægsmandat inden for storkredsen, Dansk Folkeparti bytter et tillægsmandat ud med et kredsmandat inden for storkredsen. Men for Det Konservative Folkeparti ændrer det mere, idet man bytter et tillægsmandat ud med et kredsmandat i Sønderjylland, og man får et tillægsmandat mindre på Sjælland–Lolland–Falster, men til gengæld får man et mere på Fyn. Bare som eksempel på, at når vi flytter på stregerne, har det nogle konsekvenser, når vi beregner tingene efterfølgende. Det er det, vi har gjort konsekvent hele vejen igennem. Derfor er vi landet, som vi nu engang er landet.

Man kan ikke ændre storkredse uden også at skulle ændre opstillingskredse, hvis vi vil have "overskud" af opstillingskredse, altså have flere opstillingskredse end de store partier får kandidater valgt ved de gode valg.

Der er større jævnbyrdighed imellem de 93 opstillingskredse i den nye inddeling, end der er i den bestående. I den nuværende inddeling er 20 opstillingskredse mindre end den mindste i den nye inddeling. Det er Ikast med 28.400 vælgere, der er den mindste. I dag er der altså 20 opstillingskredse, der er mindre end Ikast. I dag er der 6 af de store opstillingskredse, som er større end den største i den nye inddeling. Den største i den nye inddeling er Kalundborgkredsen.

Derfor har vi skønnet i valgkredsudvalget, at ud fra en helhedsvurdering var det en forsvarlig indstilling, vi er kommet med. Det er en indstilling, som vil give en forsvarlig fordeling af kreds- og tillægsmandater – og med respekt for grundlovens fastsatte kriterier, som er en hensyntagen til folketal, vælgertal og indbyggertæthed.

Det er baggrunden for den indstilling, som vi gav videre til indenrigs- og sundhedsministeren, og som han pligtskyldigt har fremsat som lovforslag, der nu ligger i Kommunaludvalget, og som vi diskuterer i denne høring.

Det skal være mit oplæg til den debat, der bliver mulighed for at tage efterfølgende. Foreløbig tak for ordet.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Tak til Christian Mejdahl for et fornemt oplæg.

Supplerende oplæg fra medlemmerne af valgkredsarbejdsgruppen

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Under dette punkt på dagsordenen er der mulighed for, at medlemmer af valgkredsarbejdsgruppen kan komme med supplerende oplæg, hvis nogen ønsker at supplere det, undertegnede samt Christian Mej Dahl har fremført.

Pia Gjellerup (S):

Jeg har fået at vide, at af hensyn til mikrofonen skal jeg sidde ned. Det er en lille smule uhøfligt, men det går forhåbentlig.

Jeg vil i virkeligheden kun supplere med nogle forklaringer, som ikke drejer sig om konkrete afgørelser, men om principperne. Hvorfor har vi taget afsæt i de principper? Det er noget, vi i valgkredsarbejdsgruppen har arbejdet med så længe, at det er kommet ind under huden på os, men det gælder ikke nødvendigvis i tilsvarende grad for andre.

Det vidunderlige begreb "tommelfingerreglen" optræder flere gange. Det er jo ikke nogen naturlov. Tommelfingerreglen handler om det antal af opstillingskredse, vi har sigtet på som et minimum inden for hver storkreds. Vi har set på forholdet for de store partier ved gode valg – vi har set på det i nyere tid, fra 1990-valgene og frem – og sagt, at man med en ny inddeling i de nye storkredse skulle have to kredse mere end det største parti fik valgt af kandidater. Hvorfor har vi overhovedet arbejdet med det? Det er for at sikre, at man som vælger faktisk kunne vælge mellem nogle af kandidaterne og ikke fik hele spisesedlen. Det har også den konsekvens, at man derudover også efterfølgende, når der skulle bruges stedfortrædere, fik stedfortrædere fra valgområdet, så man ikke fik stedfortrædere fra et andet område af landet.

Nogle steder er tommelfingerreglen mere end opfyldt, men der er et par steder, hvor den ikke er helt opfyldt. Det er Nordjylland og Fyn. Når vi har valgt at afvige fra tommelfingerreglen dér, skyldes det nogle afgørende geografiske grunde. Det ville være meget, meget svært at opdele i opstillingskredse, hvis man skulle opfylde tommelfingerreglen fuldt ud.

Der har været noget andet, som i hvert fald for mit vedkommende har været meget afgørende de gange, hvor vi har accepteret at tillægge de geografiske grunde den vægt, at de kunne bryde tommelfingerreglen, altså reducere med én opstillingskreds. Det har været, at det er valgområder, hvor der ikke er den samme befolkningsfremgang, hverken på det korte eller lange sigt efter de prognoser, vi har adgang til. Befolkningsudviklingen ligger de steder i underkanten.

For det ene områdes vedkommende, nemlig Nordjylland, ligger den faktisk i bund. Det vil jeg for mit vedkommende gerne have understreget, idet der er kommet ganske mange forslag rundt om fra, der siger: "Man kan lige gå en tak ned". Det har bare nogle afgørende konsekvenser i forhold til, hvad vælgerne rent faktisk kan få lov til at vælge mellem, når de er vælgere i de store partier. De mindre partier kan jo sige, at vælgerne kan bare vælge nogle af de mindre partier, så går det helt op, men det skulle valgsystemet jo ikke gerne øve indflydelse på.

Jeg skal bare sige meget kort, at de to andre principper for selve inddelingen har så været to principper, som jo skrider til hinanden. Det er også derfor, vi sidder med nogle meget svære afgørelser. Vi har sigtet på at have nogenlunde lige store opstillingskredse. Det med nogenlunde lige store er et forholdsvis elastisk begreb, men vi er mest ømme over for den mindste valgkreds. Den må ikke gerne afvige mere end 20-25 pct. fra gennemsnittet. Vi har været lidt mere large, når det har drejet sig om den største. Det er jo ikke så grimt at være den største, som det er at være den mindste. Opstillingskredsene har skullet være nogenlunde lige store. Det skulle så gå i spænd med, at vi faktisk meget gerne ville undgå kommunebrud, fordi det organisatorisk giver nogle meget store vanskeligheder.

Der er nogle steder, hvor vi har valgt at vist kompromis mellem disse to hensyn. Kommunerne er jo givet os som et arbejdsgrundlag. Det vil jeg tro, vi kommer til at diskutere en del, så det vil jeg ikke bruge tiden til at tale om her ved indledningen.

Mogens Nørgaard (KF):

Udover at jeg er fuldstændig enig i de oplæg, der har været indtil nu, synes jeg også, det er væsentligt at påpege, at der er et grundlag for, at arbejdsgruppen er endt med den indstilling, som arbejdsgruppen er endt med. En bemærkning, som har gået igennem i udvalgsarbejdet, har været: "For at undgå noget, der er værre." Der er selvfølgelig ting i dette arbejde, som vi gerne ville have gjort bedre, når vi kigger på kommunedeling og små og store valgkredse og den slags ting. Vi skal bare tænke på – det synes jeg er væsentligt at sige her ved indledningen til høringen – at vi har skullet lave valgkredsinddelingen på grundlag af den kommunalreform, som er vedtaget, og som er ved at blive gennemført. Hvis man havde vendt det hele på hovedet og sagt: "Nu begynder vi kommunalreformen med at lave nogle nye valgkredse, så må kommunerne blive af den størrelse, som valgkredsene nu har", så havde vi fået et helt anderledes Danmarkskort. Jeg er ikke sikker på, at det ikke ville være blevet en anelse bedre. Men den øvelse kan vi ikke foretage nu. Der er lagt nogle kommuner sammen, der er tegnet nogle streger. Det er ud fra de streger, arbejdsgruppen her har arbejdet. Jeg

synes egentlig, resultatet er ganske udmærket. Vi må lige tænke over, hvad præmissen for det resultat, som vi er nået til, har været.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes også, det har været positivt at deltage i arbejdet, og er glad for, at vi rent faktisk har kunnet nå de resultater, vi har opnået. Med de skønhedsfejl, der naturligvis altid vil være i det, fordi der er nogle ligninger, der simpelt hen ikke kan gå helt op. Jeg synes, man har nået den rigtige balance.

Jeg vil kun tilføje et enkelt moment, som for Enhedslisten var meget væsentligt. Nemlig at vi fik gjort op med den urimelighed, der lå i, at vi i den nuværende valglov har disse ganske små storkredse. Formanden var inde på, at der havde været meget stor forskel på størrelsen af amter og storkredse. Det er der rettet meget væsentligt op på med det kort, som vi nu ser her. I Københavns og Frederiksberg kommuner er det blevet muligt at lave en opdeling i nye opstillingskredse, som faktisk udefra ser meget smukke ud – i hvert fald på papiret. Der kan være nogle i det lokale område, der har en anden opfattelse.

Blot den afsluttende bemærkning, at set fra vores synspunkt er der fundet en udmærket løsning på det problem, som nogle partier har peget på, nemlig at det kunne blive nemmere at opnå et kredsmandat i de nye storkredse, fordi de er lidt større i gennemsnit end de tidligere storkredse. I det lovforslag, som indenrigsministeren – i øvrigt, skal jeg sige, fuldstændigt loyalt – har udarbejdet ud fra det arbejde, der er blevet lavet, er der et forslag, som indebærer, at man skal op på at have det 15. mandat i en storkreds for at få et kredsmandat. Det er selvfølgelig en nyskabelse. Men det sikrer, at den stemmekoncentration, som skulle til for at bryde spærregrænsen, stadig væk skal til også i det nye system. Derfor opfylder reglen efter min mening det, der var målsætningen, nemlig at det hverken skulle være lettere eller sværere at bryde spærregrænsen. Jeg synes, det er den rigtige formulering, der er indføjet i lovforslaget.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal gøre det meget kort. Det har faktisk været interessant at være med i dette arbejde, selv om man må sige, det er en lille reform. Den rækker ikke ved de grundlæggende principper i vores valglov og ved de grundlæggende regler for fordelingen af mandater. Det har været en bunden opgave inden for rammen af kommunalreformen at finde en ny valgkredsinddeling.

Der er også i mine øjne en skønhedsplet i det, der er lagt frem. Det gælder de brudte kommuner. Det vil give nogle vanskeligheder. Når jeg siger det her til indledning, er det i forventning om, at det også kommer til at præge diskussionen her i dag. Det er et problem med disse brudte kommuner. Det vil give, tror

jeg, nogle problemer med det lokale arbejde. Vi må jo se på i arbejdet videre frem, om det kan lade sig gøre at finde bedre løsninger end dem, der er fundet.

De løsninger, der er fundet i arbejdet, gør stort set, at helhedsbilledet er meget positivt. Men der er de skønhedspletter. Dem må vi selvfølgelig studere.

Aage Frandsen (SF):

Det, der karakteriserer en del af høringssvarene, er jo, at de steder, hvor man har haft en stor kreds tidligere, eller hvor man får en stor kommune og derfor håbede på, at det kunne blive en stor kreds, er man ikke tilfreds med det, der ligger her. Det er jo ikke overraskende. Man vil selvfølgelig gerne have en stor kreds. Det hensyn, vi har skullet tage, er jo, at vi ikke skal tænke på den enkelte kreds, men vi skal tænke på, at alle skal have en rimelig stilling. Der er kun få, der har klaget over, at der er blevet nogle små kredse tilbage, selv om der også er klager i den retning. Det er fordi vi netop har taget det hensyn, at vi ikke har ladet en enkelt lille kreds tilbage – undtagen i to tilfælde. Det er klart, at hvis vi var kommet med et andet oplæg, så ville høringssvarene måske have givet udtryk for utilfredshed i en anden retning, nemlig at vi havde lavet for få kommunebrud.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg føler mig godt dækket ind af mange af de kloge ord, som blev sagt af de to første indledere. Kun to små supplerende bemærkninger.

Det er rigtigt, at det ikke var nogen nem opgave at finde en løsning, som tilgodeså alle principper. Selv om der foreligger en enig indstilling – og det skal der ikke herske tvivl om; mit partis principielle indstilling er det, der ligger fra arbejdsgruppen – så er det jo sådan, at vi har en høring, og hvis høringen bare skal være alibi for, at politikerne går hjem og gør som de oprindeligt havde tænkt sig, så er det sådan set urimeligt over for folkestyret. Jeg mener faktisk, at høringen skal vi tage alvorligt. Vi skal lytte efter de indvendinger, der er kommet.

Vi var nogle stykker i arbejdsgruppen – som det fremgår på side 5, første spalte, slutningen af andet afsnit – som gerne havde set flere og mindre storkredse. Man siger, at opgaven gik på, at vi skulle have nogenlunde lige store opstillingskredse. Man kan i hvert fald konstatere, at der er meget stor forskel på størrelsen af storkredsene. Jeg tænker på de 2-3 største: den jyske, den sønderjyske og den sjællandske. Tager vi den sidste, som er den største i landet med 21 kredsmandater, så ligger den nabo til de tre mindste: Nordsjælland, Københavns omegn og Fyn, som faktisk kun er halvt så store som Sjælland. Sjælland er på ca. 600.000; de andre ligger på godt og vel 300.000. Den ene er dog oppe på 350.000. Der er altså ikke den lighed, som man tilstræber.

Jeg er i øvrigt enig i de bemærkninger, Niels Helveg Petersen kom med. Det er meget, meget svært at undgå kommunebrud, men kan vi komme et skridt nærmere ved hjælp af høringen, så for min skyld gerne.

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg synes, det er væsentligt for os at have for øje, at det, vi nu laver, forhåbentlig skal holde i en 30-40 år, ligesom det foregående har gjort. Derfor er det utroligt vigtigt, at vi alle sammen gør os umage for ikke at sidde og spekulere på – selv om det kan være svært – ”Hvordan vil det nu gå med de enkelte partier, når vi deler op på en anden måde?” I løbet af den tid vil der helt sikkert være partier, der bliver større, og nogle, der bliver mindre, mens nogle forsvinder og andre dukker op. Når man som jeg har været med i så mange år, har man været ude for, at ens parti har været blandt de allermindste, men også blandt de største. Så er man klar over, at verden forandrer sig. Jeg synes, det er vigtigt, at vores system skal være robust over for ændringer.

Når jeg ser på de høringssvar, jeg har haft anledning til at se på, er det ofte sådan, at man netop ser på et lille hjørne af Danmarkskortet – og måske også på et lille hjørne af det politiske spektrum – og siger: ”Ja men det kunne da nemt ordnes, bare lige ...” Jeg vil – ligesom nogle af de foregående har sagt – sige, at vi har faktisk prøvet at gøre det ”bare lige sådan dér”. Men det er ligesom når man har lavet fejl i Sudoku'en. Man siger, vi kan lige viske det tal ud. Så viser det sig, at der skal faktisk viskes temmelig mange tal ud. Jeg synes, vi har gjort os rigtig meget umage. Kommunaludvalget formand sagde i sin indledning, at vi havde også været uenige om noget, men nu var vi blevet enige. Jeg vil hellere sige, at vi har haft forskellige opfattelser af nogle ting, men vi har talt os til rette, sådan at der nu ligger et forslag, som alle er enige om, og som vi synes er godt.

Det er rigtigt, at der kan altid rettes et eller andet. Men vi har forsøgt at finde alle de geniale løsninger. Så der er næppe mange tilbage.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Hermed er vi vist nået rækken igennem. Vi kan så gå videre til det næste punkt på dagsordenen, hvor en repræsentant fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet gennemgår de høringssvar, der er kommet ind.

Inden da vil jeg lige sige, at vi naturligvis i Kommunaludvalget i øjeblikket behandler lovforslaget. Der har været 7-8 deputationer inde og besøge os. Sidste torsdag tror jeg, vi havde 4-5 stykker. De beskæftiger sig med alt lige fra kommunebruddene til andre dele. Der er forskellige nuancer i opfattelserne hos de deputationer, der kommer. På et givet tidspunkt – formentlig inden grundlovsdag – skal vi naturligvis have dette lovforslag gjort færdigt og sendt det til Folke-

tinget. Det vil så vise sig, om der bliver tale om at lave ændringer i nogle af opstillingskredsene. Det kan godt ske her og dér. Det må vi alt sammen finde ud af, når vi er færdige med at modtage alle de deputationer – og når vi i dag har fået gennemgået høringssvarene.

Gennemgang af de indkomne hørings svar

Valgkonsulent Anne Birte Pade fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet gennemgik hørings svarene.

Kvaliteten af denne del af båndoptagelsen var så dårlig, at der ikke er lavet noget referat af dette indlæg.

Kaffepause 14.15-14.30

Paneldebat

Poul Nødgaard (V):

Vi har kun et punkt på dagsordenen tilbage, men det kan også godt blive et langt punkt. Det er paneldebatten. Jeg behøver ikke præsentere de enkelte i panelet. De har haft ordet alle sammen, og I kan se navneskiltene. Da vi drøftede denne høring, drøftede vi også, hvordan den kunne afvikles på en god måde, og vi fandt ud af, at de enkelte partier måtte udpege nogle spørgere. Det er sket. Det er alle dem, der sidder på forreste række her. Jeg vil ikke sige andet end, at ordet er frit for dem, der ønsker det. Jeg vil bede om, at man siger, om man retter sine spørgsmål til en enkelt paneldeltager eller til hele panelet.

Poul Gerstrøm (FRP):

Jeg vil gerne takke panelet for det enormt store arbejde, I har udført. Man kan forestille sig, at det må have været et slæb. Alligevel indstiller Fremskridtspartiet forslaget i sin helhed til forkastelse. Til trods for at baggrunden for dette forslag er afskaffelse af amterne, som er et 30 år gammelt fremskridtsforslag. Det glæder os, at det nu bliver gennemført. Alligevel bærer det lovforslag, vi sidder med her, fuldstændig præg af den tankegang, der herskede, dengang man passede en valgkreds fra en hestevogn. Det var det, der var baggrunden for de oprindelige kredse.

Når vi ser på de kort, som nu har været fremme, kan vi se, at der er trukket nogle streger på disse kort. Det er nogle arbitrære afgrænsninger. Der er ikke noget med, at folk inden for disse bestemte områder har noget specielt tilhørsforhold. Det minder mest om de streger, som englænderne satte på kortene i Mellemøsten i begyndelsen af forrige århundrede. De er en del af baggrunden for al den ballade, vi har i Irak i dag.

Mit spørgsmål til arbejdsgruppen er: Har man ikke opdaget, at vi befinder os i ét samfund i dag? Vi befinder os i noget, der hedder informationssamfundet, hvor det vil være helt naturligt, tror jeg, for de fleste borgere i dette land at kunne stemme på en kandidat til Folketinget, som måtte bo i den helt anden ende af landet. Jeg ved godt, det er en revolutionær tanke for mange. Men der er jo så mange interesser og indstillinger og holdninger i det moderne samfund. Hvis man endelig skulle finde en folketingsmand eller en kvindelig kandidat, som man føler sig på bølgelængde med, og vedkommende bor i Skagen, så ville det være skønt, om man kunne give vedkommende sit kryds.

Derfor vender jeg tilbage til det gamle forslag, som Glistup kom med i 1972, at landet gøres til én valgkreds, så enhver borger kan stemme på enhver,

der er opstillet til Folketinget. Dermed ville man kunne opnå et meget bedre demokrati, end vi får nu. Jeg er sikker på, det bliver gennemført en dag. Jeg håber ikke, det kommer til at vare 30 år til.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Jeg regner med at tage tre spørgere ind. Derefter får panelets medlemmer mulighed for at svare. Det er ligesom vi gør i mange af udvalgene.

Kristen Touborg (SF):

Jeg skal gøre det rimeligt kort. Vi er jo mange, der gerne vil have ordet. Jeg vil godt spørge jer: Når I nu har fået læst høringssvarene og har fulgt med i den offentlige debat i det hele taget, er der så noget, der har overrasket jer? Er der noget af det, I har hørt efterfølgende, I ikke har gennemtænkt? Er der noget af det, der er sket, efter at I har afgivet den beretning, der har overrasket jer?

Leif Mikkelsen (V):

Jeg er bestemt overbevist om, at det er et vanskeligt og grundigt arbejde, I har gennemført. Vi har nu et resultat af det her. Ifølge Poul Nødgaards historiske gennemgang er det sikkert noget, der vil holde længe. Måske 30-40 år. Derfor er der grund til at tænke sig grundigt om.

Der er peget på principper og på tommelfingerregler. Det forslag, I afleverer nu, har affødt, bl.a. i Venstre, en betydelig debat om: Hvad vil det på de lidt mere overordnede linjer føre til med det antal storkredse, der peges på? Vil det blive en anden rekrutteringsform af politikere og dermed føre til andre politikere i fremtiden? Altså lidt mere perspektivdebat om: Hvad er det, vi gør ved demokratiet her? Jeg forstår, at I er nået dertil, hvor I kunne. Nu ligger det så i indenrigsministerens hænder at gøre arbejdet færdigt. Det er muligt, at indenrigsministeren ikke lige kan blotlægge det her på mødet i dag, men det spørgsmål, der melder sig – og som det kunne være interessant at få afdækket, om ikke andet så over for Folketingets Kommunaludvalg på et tidspunkt – skal ses i lyset af de høringssvar, der er kommet, og de foretræder, der har været, hvor et meget gennemgående signal er bekymring over de kommunebrud, der har fundet sted. Jeg kan roligt sige, at der er sådan set ikke nogen, der gerne har villet have disse kommunebrud. Havde der været 10 af slagsen, havde der været 10 foretræder, der havde sagt det samme. Vi kan også læse det af høringssvarene. Spørgsmålet er: Kunne man lave en model, hvor man respekterede det antal storkredse, der er foreslået her, og så undgå kommunebrud, uden at det bliver det helt store Ragnarok?

Og så et tillægsspørgsmål i lyset af den debat, vi har haft i Venstre: Hvis man nu forestillede sig, at man kunne nå frem til et andet antal storkredse, f.eks. 13 i stedet for 10 – man kunne godt pege på, hvor de store områder er, hvor man kan dele en storkreds – kunne det så lade sig gøre at lave det, uden at det førte til flere kommunebrud, eller kunne det i givet fald fjerne kommunebruddene? På den måde kunne vi imødekomme den hovedindvending, der ligger omkring kommunebrud, og samtidig undgå bekymringen for, at storkredsene kommer til at omfatte meget store områder og megen økonomi i valgkampe og hvad der ellers er sagt om det. Jeg skal nok lade være at gentage det. Mit spørgsmål er altså: Er det muligt med den ekspertise, ministeriet besidder, at blotlægge noget sådant?

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Nu er der så mulighed for, at paneldeltagerne svarer. Den første, der får ordet, er Folketingets formand.

Folketinget formand Christian Mejdahl (V):

Ole Gerstrøm fra Fremskridtspartiet foreslår, at hele landet gøres til én valgkreds. Det kan man kun lave på det teoretiske plan. Hvis vi skal tage hensyn til grundloven, der taler om, at man skal tage hensyn til indbyggertal, vælgertal og befolkningstæthed, så er vi nødt til at lave nogle opdelinger. Ikke nødvendigvis dem, vi har lavet, men det er altså dem, vi er kommet frem til. Men vi er nødt til at lave opdelinger i storkredse.

Kristen Touborg spørger, om der er nogle ting, der overrasker os. Nu kan jeg ikke svare for hele panelet, men egentlig er der ikke noget, der overrasker mig. Jeg var forberedt på, at nogle ville kommentere det med kommunebrud og kommunedeling. Og for så vidt også kommunenavne, men det er i denne sammenhæng en mindre sag.

Leif Mikkelsen talte om, hvorvidt det ville føre til en anden type politiker. Det er utroligt svært at sige. Hvis vi spoler bare nogle få måneder tilbage, så ville den problemstilling være lige så relevant, da vi lavede kommunalreform for kommuner og regioner. Hvad er resultatet dér? Det har jeg ikke svaret på. Det samme mønster vil vi opleve, når vi snakker om storkredse og opstillingskredse fremover.

Hvis det er sådan, at vi havde undgået kommunebrud, hvad jeg selvfølgelig gerne havde set – det tror jeg, hele valgkredsarbejdsgruppen gerne havde set – så havde vi haft den samme problemstilling flere steder, som vi i dag har i Mariagerfjord. Så var der flere, der havde opponeret mod, at der var en valgkreds, der var blevet væsentligt mindre. Prøv at spørge dem fra Løjre.

Mogens Nørgaard (KD):

Jeg vil sige til Kristen Touborg, at jeg mener ikke, der er noget, der har overrasket mig. Man har fået indvendinger de steder fra, hvor man kunne forvente der kom indvendinger fra. Det drejer sig netop om kommunebrud og små valgkredse. Det har vi været igennem, og vi har vendt og drejet problemstillingen og prøvet på, om vi kunne lave andre streger. Vi har også fået beregninger på de problemer, som vi godt var klar over også ville komme frem i høringsrunden her.

Jeg vil sige til Leif Mikkelsen, at det er jo ikke lagt i indenrigsministerens hænder. Det er faktisk lagt i Folketingets hænder at gøre dette arbejde færdigt. Det er jeg da ikke mindre tryk ved – for at udtrykke det sådan. Det er helt godt.

Valgkredsene kunne selvfølgelig være anderledes, og det kunne storkredsene også. Præmiset – det har været vigtigt at holde fast i – er, at vi vil altså ikke ind i at lave brud på regionerne. Nu har vi de regioner, vi har. Inden for de rammer må vi så finde storkredsene. Det er klart, at storkredsene kunne have set helt anderledes ud, hvis ikke vi havde taget hensyn til regionsgrænser. Jeg mener, det ville have været tåbeligt ikke at tage hensyn til regionsgrænser.

Aage Frandsen (SF):

Leif Mikkelsen spørger, om det kunne have bidraget til at løse problemet med hensyn til kommunebrud, at man lavede flere storkredse. Svaret er: Nej, tværtimod. Netop det princip om, at man skal altid have to i overskud, betyder, at jo flere storkredse man laver, jo flere opstillingskredse skal der være. Hvis Sjælland f.eks. var delt i to, skulle der være en opstillingskreds mere. Sådan ville det formentlig også være andre steder. Jeg tør ikke sige, at det gælder præcis alle steder. Men det gør det i hvert fald ikke bedre. Og flere steder ville det gøre det værre.

Med hensyn til om vi får en anden politikertype, vil jeg spørge: Har vi en anden politikertype i de to områder, der i dag er særlig store, nemlig Københavns amt og Århus amt, i forhold til et område, som er meget lille, f.eks. Søndre Storkreds? Kan vi se det? Det kan vi vel ikke. Man kan se, at der er en tendens til, at der er nogle partier, der lægger megen vægt på at have deres spidskandidater et sted, hvor der er et stort vælgergrundlag. Men det er jo ikke alle partier, der gør det. Det tyder på, at der er nogle partier, der gør et eller andet som en reaktion på, at et område er stort, og nu er der altså flere områder, der er store.

Med hensyn til om der er noget, der har overrasket os, har flere sagt nej. Hvordan det er i København, har vi af gode grunde ikke kunnet vide noget om. Det er et sted, hvor vi ikke have viden om, hvordan bydelene ville komme til at se ud. Men de andre steder kommer kritikken ikke bag på os. Det er vigtigt hele

tiden at huske på, at de steder, hvor man bryder en kommune, er der – ikke overraskende – utilfredshed, men dem, der får de vælgere, er normalt ret godt tilfredse. De ringer bare ikke ind og fortæller: ”Vi er ret godt tilfredse.” Der er en eller anden tendens til, at hvis man er utilfreds med noget, så klager man; er man tilfreds med noget, sender man ikke en besked om, at man er tilfreds. I skal også tænke på, at der er nogle steder, hvor de har fået en del fra en større kommune – Lejre har fået noget af Roskilde – hvor der er nogle, der er ret godt tilfredse med det. Det indebærer, at de også har mulighed for at få valgt at folketingsmedlem i fremtiden.

Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V):

Jeg skal indskrænke mig til at svare på det ene spørgsmål, der blev stillet af Leif Mikkelsen. Det første spørgsmål fra Ole Gerstrøm har Folketingets formand jo svaret på, og det andet spørgsmål fra Kristen Touborg kan jeg jo ikke svare på. Men jeg vil da tro, at valgkredsudvalget har tænkt på det hele. Jeg har jo ikke været med. Jeg er næsten sikker på, at de har tænkt på det, for hvis man betragter det udefra, er der for så vidt ikke noget særligt overraskende i de høringssvar, der er kommet.

Spørgsmålet om kommunebrud og storkredse drejer sig om, hvorvidt man i en verden med flere storkredse end det, der er lagt op til her, ville have et større eller mindre problem med situationer, hvor der opstår kommunebrud. Det ved jeg ikke præcist, men det kunne jo komme an på en prøve. Hvis der er et ønske om det, vil jeg i hvert fald sagtens kunne foranstalte et bud på, hvordan et Danmarkskort med 13 storkredse – som der konkret blev spurgt om – kunne tage sig ud. Det er ikke noget problem.

Om det så skaber flere eller færre problemer med kommunebrud, ved jeg ikke, men jeg tror måske, man kan sige, at det reducerer problemets omfang. Jeg har noteret mig som ekstern iagttagere til dette arbejde, at der opponeres mod kommunebrud de steder, hvor de opstår. Jeg kan også forstå på referatet af de deputationer, der har været i Kommunaludvalget, at der i hvert fald – det fornemmer jeg – bredt polisk er en interesse i at gå i dialog om, hvorvidt man kan løse nogle af de problemer. Jeg ser i hvert fald selv en vis sammenhæng mellem kredsstørrelser og storkredse. Arbejdsgruppen har jo lagt til grund, at det er meget vigtigt, at opstillingskredsene bliver lige store. Det kan man selvfølgelig godt lægge til grund. Personligt tror jeg selv på, at det med at have en dårlig eller en mindre god kreds betyder mindre, end det har gjort. Det hænger sammen med det moderne medielandskab. Der er mange eksempler på folketingsmedlemmer, som er valgt i dag med afsæt i en kreds, der er mindre end gennemsnittet i det amt, de stillet op i. Der er også eksempler på folk, der er stillet op i objektivt set gode

kredse, som ikke bliver valgt. Jeg mener personligt, at spørgsmålet om opstillingskredsstørrelse er mindre betydningsfuldt.

Til gengæld tror jeg, at svaret på det spørgsmål afhænger af, hvad det er for en storkredse, man opstiller i. Man kunne måske prøve at eksemplificere det. Nu er der jo her et forslag om, at Nordsjælland fortsat er én storkreds. Det gamle Københavns amt er en anden storkreds. Det synes jeg er et udmærket forslag. Men jeg kan jo se, at der er nogle af partierne, der i deres høringssvar peger på, at man burde slå dem sammen. Det synes jeg bestemt ikke er nogen god idé. Men hvis man nu forestillede sig, at de blev slået sammen, så er jeg overbevist om, at så giver det en anden mulighed for at slå igennem end den, der er i dag, nemlig en ringere mulighed. Tag sådan en kreds som Helsingørkredsen, der er den mindste kreds i Frederiksborg amt. Jeg tror såmænd godt, at man med en rigtig nordsjællandsk lokal forankret profil kan blive valgt fra en sådan kreds, også i konkurrence mod andre, større kredse i Nordsjælland. Men hvis man forestiller sig, at dem, man var i konkurrence imod, kun er nordsjællandske kandidater, men kandidater i hele Københavnsområdet, så tror jeg, der skulle en anden profil til for at slå igennem. Man kunne også overføre det til kredsene på Sjælland. Jeg tror sagtens, at man med afsæt i Lejrekredsen ville kunne blive valgt i en geografi, der er mindre end det store Sjælland, der lægges op til nu. Jeg tror, det bliver sværere at blive valgt med afsæt i en lille Lejrekreds, når man skal kæmpe i en meget stor geografi, der hedder hele Sjælland. Med det differentierede medielandskab m.v. der er i Sjælland.

Min pointe her hviler bare på almindelige lommefilosofiske betragtninger. Jeg kunne illustrere den med virkelige eksempler, men lad dem nu ligge. En ting er at skulle føre valgkamp fra en meget lille taburet. Det kan måske godt gå. Men hvis den står på en meget, meget stor scene, så tror jeg, det bliver sværere. Sådan som jeg ser verden, er der en sammenhæng mellem at få løst spørgsmålet om kommunebrud og så storkredsene. Jeg ville personligt ikke anbefale, at man imødekom alle de høringssvar, der går ud på, at man skal undgå kommunebrud, når det fører til en endnu større variation i valgkredsstørrelse, hvis ikke man samtidig ser på antallet af storkredse. Ellers er der nogle kredse, der bliver rigtig dårlige. Jeg synes, der er denne sammenhæng.

Jeg kan altså ikke bekræfte, at der ville være færre problemer, hvis man gik til flere storkredse – det tror jeg ikke, måske snarere tværtimod – men jeg har en opfattelse af, at problemets betydning ville blive mindre. Der ligger jo et materiale fra et tidligere stadie af udvalgsarbejdet – derfor er det ikke helt færdigt gennemarbejdet – med de 13 storkredse. Det vil jeg da meget gerne folde ud over for Kommunaludvalget.

For jeg kan bekræfte, som Mogens Nørsgaard også var inde på, at det er jo ikke mig, der skal gøre dette færdig. I hvert fald kun hvad angår 1/179 af det hele. Retten til at trykke på knappen har man jo stadig væk. Det er i Kommunaludvalget, det skal gøres færdigt. Hvis Kommunaludvalget efterspørger andre modeller, så stiller vi dem selvfølgelig gerne til rådighed.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Jeg vil henstille til de efterfølgende, der skal svare nu, at gøre det så kort som overhovedet muligt. Stadig væk skal det naturligvis være kvalificerede svar. For der er mange spørgsmål endnu, kan jeg oplyse.

Pia Gjellerup (S):

Der er givet svar til Ole Gerstrøm. Han har også forladt os for en stund i hvert fald. Han er øjensynlig enten meget vred over svaret eller også meget tilfreds med svaret. Spørgsmålet om arealkriteriet er der svaret fyldestgørende på.

Kristen Touborg spørger, om vi er blevet overraskede. Nej, i virkeligheden ikke. Alle de steder, der er kommet høringssvar fra, synes jeg, det i langt de fleste tilfælde er fuldstændigt forståeligt. Deres ønsker er helt reelle. Problemet opstår, hvis man skal begynde at forene dem – og navnlig også tage hensyn til dem, der er godt tilfredse. Så bliver det vanskeligt.

Der er altså ikke nogen af høringssvarene, der overrasker mig. Men jeg synes, der er nogle høringssvar, som ikke er der, hvilket overrasker mig. F.eks. er der ingen indvendinger kommet vedrørende det hele Sjælland. Vi har ellers diskuteret det spørgsmål meget intenst. At Sjælland er blevet så stort, er jo også et led i en proces. Der kunne være nogle, som ikke havde den samme fordybelse i de forskellige konsekvenser af en deling af Sjælland, der ville have kunnet fremføre det ret selvfølgelig synspunkt: "Hvorfor har man dog ikke gjort sådan og sådan?" Det ville vi godt have kunnet svare på. Jeg tror ikke, der er nogen, der oprindeligt har haft en drøm om, at vi skulle have et helt Sjælland. Det kunne sagtens deles, når vi ser på størrelsen af Sjælland. Med de øvrige hensyn, vi har lagt ind – antallet af opstillingskredse og nogenlunde ligelig størrelse og fravær, så vidt overhovedet muligt, af kommunebrud – så ville inddelingen efter en deling af Sjælland føre til en række endnu større problemer end dem, vi allerede sidder med. Diskussionen drejer sig i realiteten om, hvorvidt Roskilde skal deles eller Odsherred sejle sin egen sø. Eller at vi i den meget store storkreds giver slip på tommelfingerreglen. Det overrasker mig faktisk, at der ikke er nogen indspil om det. Det tyder på en ualmindelig præcis indsigt i, hvad der vil ske bagefter.

Leif Mikkelsen stiller spørgsmålet om perspektivet. Jeg tror, vi alle sammen i den meget lange proces, der har været – det gælder i hvert tilfælde for

socialdemokraternes vedkommende – har haft masser af diskussioner om, hvad valgkredsreformen som sådan skulle løfte af opgaver. Med den kommunale inddeling, som vi har været mange i Folketinget, der har stemt for, var sigtet, at der skulle være færre og lidt mere velpolstrede kommuner. Dermed har man faktisk taget end del af skridtene hen imod at se på noget, som jo også kunne diskuteres – vi har også vendt det – nemlig at vi i større grad får en sammenhæng mellem kommuner og repræsentanter på tinge. Det vil sige, vi bliver mere kommunerepræsentanter, end vi har været før. Det har vi faktisk diskuteret. Vi har valgt den konklusion, at det har vi taget beslutningen om, i og med at vi har inddelt landet i de nu 98 kommuner.

Jeg er egentlig meget enig i indenrigsministerens fabuleringen over, hvad der ville kunne ske, hvis man lavede flere storkredse. Vi har jo masser af kort fra valgkredsarbejdsgruppen, der kan vise det. Det ville kræve en opdeling i flere opstillingskredse. Opdeling i flere opstillingskredse fører hvert eneste sted til flere udfordringer. Risikoen for kommunebrud vil stige. Man kan så selvfølgelig vælge at sige: ”Det er ikke et så stort problem.” Det ville være en anden type afvejning end den, vi har foretaget. Jeg synes faktisk, kommunebruddene under alle omstændigheder peger på nogle vanskeligheder, som vi alle sammen mener der er. Vi vælger så forskellige løsninger.

Else Theill Sørensen (KF):

Der er jo ikke så meget mere at tilføje. Jeg skal prøve at gøre det meget kort. Jeg vil svare på Kristen Touborgs spørgsmål på samme måde som Pia Gjellerup: De høringssvar rammer stort set de steder, hvor vi i og for sig også godt kunne se, der var problemer. Vi har forsøgt at vende og dreje problemerne og forsøgt at finde den bedste løsning eller den mindst ringe løsning. Det er især kommunebruddene, som er problemet. Nu skal jeg jo ikke være med til at behandle det i Folketingets Kommunaludvalg af oplagte grunde, men man kunne måske i Kommunaludvalget tage sådan nogle ting op og se, om man kan reparere på det.

Lars Mikkelsen talte om – og jeg har da også fulgt debatten lidt i medierne og læst Folketingets første behandling – hvorvidt der var en anden type politikere, der måske kunne komme til. Venstres ordfører talte om brugsuddeleren, der ville få det svært. Der kan være mange grunde til, at brugsuddelere får det svært. Jeg vil godt advare mod, at man om 10 år siger, hvis vi har fået en anden politikertype: ”Det er også den valgkredsreforms skyld.” Jeg mener ikke, det er den forrige valgkredsreforms skyld, at så stor en andel af Folketingets medlemmer nu er akademikere og meget få har været ret meget ude i det rigtige liv. Der er nogle, der har, og det er meget fint. Men det er jo ikke valgkredsreformen fra

1970, der er skyld i, at andelen af akademikere er så stor. Det er hele samfundsudviklingen.

Hvis jeg må fortsætte ministerens billede med den lille taburet på den store scene, vil jeg sige: Jo, jeg tror såmænd godt – hvis vi nu skal gå over til det kunstneriske – en kunstner kan slå voldsomt igennem på en lille taburet på en meget stor scene, hvis kunstneren er god.

Svend Erik Hovmand (V):

Kristen Touborg var inde på, om vi var blevet overraskede. Nej, det tror jeg ikke. Men han føjede til: ”Er der noget, der bør ændres?” Eller: ”Føler I på baggrund af de indvendinger, der er kommet, at der er noget, vi skal se lidt nærmere på?” Jeg mener, som jeg også sagde i mit første indlæg, at der kan godt være nogle justeringer, som vi må kigge lidt på.

Der er blevet stillet det spørgsmål, om vi vil få en anden type af politikere. Det ene standpunkt er, at vi vil få en anden type af politikere. Det andet er, at vi under alle omstændigheder får en anden repræsentation ved at have meget store storkredse. Vi kender alle sammen borgmestereffekten. Det er den kendte, som støvsuger det hele. Så bliver der nogle marginaler tilbage. Hvis den kendte opstiller i et geografisk lille område, så bliver der støvsuget dér. Men hvis han opstiller i et geografisk meget stort område, så vil vi få den samme effekt. Det vil sige, det bliver sværere at blive valgt i de mindre områder, i yderområderne. Den effekt tror jeg, vi vil få. Det har altid været kendetegnende for Danmark, at Folketinget repræsenterer alle egne af landet. Selv de yderste hjørner af landet er godt repræsenteret i Folketinget. Det er dér, min frygt sætter ind. Jyllands-Posten skrev lidt om det forleden dag og citerede to politikere, som de sagde var ”garvede”. De sagde ikke, de var gamle, men de var garvede. Det var Niels Helveg Petersen og Aage Frandsen. De havde begge to den opfattelse, at dette system vil give lettere adgang for de kendte inden for de enkelte partier. Det tror jeg, de har ganske ret i.

Keld Albrechtsen (EL):

Det meste er sagt. Jeg vil bare tilføje, at det problem, om man skulle gå op på 12 eller 13 valgkredse, blev gennemgået meget grundigt på en lang række møder i arbejdsgruppen. Pia Gjellerup sidder her med kortet over de 13 storkredse. Vi gennemgik alle de forskellige muligheder for opstillingskredse, hvis man f.eks. delte Sjælland. Jeg har ikke haft noget meget stærkt princip om, at Sjælland absolut skulle være én kreds, men jeg måtte bøje mig for det synspunkt, at det altså ville give meget store praktiske problemer og en meget dårlig kredsopdeling, hvis man deler Sjælland i to. Så enkelt er det. For arbejdsgruppens medlemmer er det altså noget, vi har været meget dybt nede i. Det var noget, der blev

drøftet – jeg vil ikke sige i timevis, men rimeligt grundigt. Sådan er arbejdsprocessen med hensyn til det spørgsmål.

Jens Skipper Rasmussen (V):

I forhold til de steder, hvor man har lavet kommunebrud, synes jeg, det kunne være interessant lige at høre, hvad baggrunden har været for de inddelinger, man så har lavet. Nogle steder har man taget en gammel kommune, hvortil der trods alt er en eller anden form for geografisk tilhørsforhold, og lagt til en anden opstillingskreds. Men i tilfældet med Favrskov og Lejre har man taget nogle tilfældige områder – forhåbentlig er de ikke tilfældige, men det er i hvert fald nogle afstemningsområder, som ikke engang hører sammen, men ligger i hver sin ende – og hældt det ned til henholdsvis Favrskov og Lejre. Hvad er begrundelsen for det? Kunne man i hvert fald ikke overveje, om man kunne finde nogle løsninger, hvor der var en eller anden grad af større samhørighed? I Lejre kunne det f.eks. være den gamle Skovbo kommune, som trods alt er med i Lejrekredsen i øjeblikket. Kunne man ikke finde en lidt mere hensigtsmæssig måde at gøre de på, hvis man rent faktisk skal gøre det? En måde, hvor man også tager hensyn til, at det skal virke i dagligdagen. Når man gør som man gør nogle af de steder, hvordan forestiller man sig så, det skal fungere i dagligdagen, at man har to afstemningssteder i det ene hjørne og et nede i det andet hjørne, som, når det drejer sig om folketingsvalg, skal være sammen med en helt anden kommune? Det bliver meget bøvet partimæssigt at få de ting til at hænge sammen. Man må sikre, at der er en vis form for samhørighed.

Jeg vil spørge, om udvalget har været inde at kigge lidt på de personlige stemmer og kan sige, om man kunne se nogen tendenser dér. Hvis man kigger på tallene i Københavns amt, vil man kunne se, at de er kendetegnet ved, at der for stort set alle partier er en person, der støvsuger revl og krat, hvad der er af personlige stemmer, og så er resten delt ud lidt tilfældigt på de øvrige opstillede.

I relation til diskussionen om, hvilke politikertyper man får, vil jeg spørge, om man har været inde dér og vurdere: Hvordan er det med den personlige stemmeafgivning i store kredse i forhold til mindre kredse og i store storkredse i forhold til mindre storkredse? Kan man se en tendens i retning af, at jo større kredsen bliver, jo færre personlige stemmer er der, og desto mere vil der være en tendens til, at der er nogle ganske få, der støvsuger, hvad der måtte være af personlige stemmer? Med andre ord at den lokale forankring bliver meget lavere, end den er nu, i de mindre storkredse og i de mindre kredse.

Der ligger ganske vist et kort for, hvordan det ville være med 13 storkredse. Men spørgsmålet er, om man eventuelt kunne få lavet et nyt kort, hvor man som udgangspunkt siger: Med baggrund i de diskussioner, der har været

efterfølgende, hvordan ville man så kunne gøre? På nogle af områderne ville man godt kunne blive inspireret af det, der ligger som forslag nu, men bare føre det over på 13 storkredse i stedet for. Eksempelvis er der i Syddanmark i forvejen et overskud af kredse i forhold til tommelfingerreglen. Så dér er det ikke det store problem eventuelt at foretage en anden inddeling. Det kunne man måske kigge på. Med udgangspunkt i det endelige forslag set i forhold til det forslag, der var undervejs i processen, hvor man så på 13 storkredse.

Christian Wedell-Neergaard (KF):

Umiddelbart ligner det jo et ganske almindeligt lovforslag fremsat af indenrigs- og sundhedsministeren, men man skal tænke på, at det er ganske ualmindeligt lovforslag. Forstået på den måde at bagved indenrigs- og sundhedsministerens lovfremstilling ligger der et arbejdsgruppearbejde. Man kunne godt som medlem af Kommunaludvalget føle, at det lægger visse bindinger på drøftelserne i Kommunaludvalget. Man kan sige, at hvis vi finder på helt nye løsninger, ja, så har vores egne folk altså siddet i arbejdsgruppen og dér været med til at finde en løsning, og nu ligger der en enstemmig indstilling. Man skal måske tænke sig lidt om, inden man som medlem af Kommunaludvalget begynder at lave om på det. Hvordan ser udvalget på den problemstilling?

Det næste er skønhedspletterne. Det er et rigtigt flot resultat, der er opnået. I Det Konservative Folkeparti har vi drøftet det, og vi er meget glade for den storkredsinddeling, der er opnået. Men der er en række skønhedspletter, nemlig de brudte kommuner, der har været omtalt nogle gange. Kunne man komme frem med et forslag for så vidt angår Sjælland, hvor man undgår brudte kommuner? Kunne man komme med et forslag for så vidt angår Århusområdet, så man også dér undgår brudte kommuner? Det er de to steder, vi ser det største problem.

Der er den vanskelighed ved processen, at hvis man begynder at lave om på en enstemmig indstilling, risikerer vi så ikke – det er næsten spørgsmål til mig selv, det ved jeg godt – at vi bryder hele sagen op igen? Og dermed er der vel åbent for et hvilket som helst alternativt forslag. Så får vi – om man så må sige – ført diskussionen over i Kommunaludvalget, således at Kommunaludvalget bliver det næste udvalg, der skal behandle den totale problemstilling. Det er der vel ikke nogen af os, der ønsker.

Magnus Heunicke (S):

Angående debatten om politikertyper har det været fremme, at det bliver de nye Berlusconi'ers eller Robinson-vinderes paradys, for det var den slags, der kom frem, mens vi andre ikke havde en chance. Jeg vil gerne spørge jer, der har den holdning: Hvad bygger I den på? De steder i Danmark, hvor man har virkelig

små opstillingskredse og små storkredse, det er jo i København. For mig at se er dem, der er valgt i København, netop folk, som er kendte fra medierne eller kendte politikere. Det er uhyggeligt svært at komme ind som ukendt dér i en lille opstillingskreds. Det er vanskeligt på en lille scene at få noget som helst fundament. Hvad bygger I den forestilling på, at det mere bliver de kendte, hvis man opererer på et større område og har en større base at slås på?

Et konkret spørgsmål er: Har I overvejet at indføre dynamiske grænser, når det drejer sig om kommuneopdelinger? Altså de steder, hvor man opdeler én kommune i to valgkredse. Har man overvejet at sige, at den opdeling først finder sted, når de to dele vil opnå en vis procentdel af antallet i den pågældende storkreds eller vil nå op på gennemsnittet i den pågældende storkreds?

Jeg vil også gerne have svar på det, de konservative i Århusområdet og i Roskildeområdet har været inde på: Hvilke muligheder er der for at undgå kommunebrud? Det er jo det, som man ude i landet virkelig ikke kan forstå, hvorfor vi skal have disse kommunebrud.

Det sidste spørgsmål vedrører noget af det, Folketingets formand var inde på i sine indledende betragtninger om den d'Hondtske metode. Der var ikke nogle, der kommenterede det. Skal det forstås sådan, at der faktisk er enighed om at anbefale, at vi nu går tilbage til den d'Hondtske metode?

Folketingets formand Christian Mejdahl (V):

Begrundelsen for delingen de enkelte steder har jeg i hvert fald ikke på rede hånd, vil jeg sige til Jens Skipper Rasmussen. Men vi har jo ikke haft det lokalkendskab, som lokalbefolkningen naturligvis har. Vi havde egentlig imødeset, at der ville komme kommentarer til den måde, det er delt på. Nu går kommentarerne i hovedsagen på, at vi slet ikke skulle dele kommunerne. Vi havde forventet, at der var kommet kommentarer, både hvor vi lavede kommunedeling, og hvor vi lavede kommunebrud. Vi troede, nogle ville sige: Ja men prøv at flyt grænsen sådan og sådan.

Jeg er ikke bekendt med, at vi har en oversigt over andelen af personlige stemmer i store og små amtskredse. Der er jo stor forskel på traditionen for at stemme personligt rundt om i landet, men det er mere egensbestemt, og delingen går mere mellem by og land, end det er amtskredsens størrelse, som er afgørende, tror jeg.

Christian Wedell-Neergaard spurgte: Hvordan ser valgkredsarbejdsgruppen på, at Kommunaludvalget ændrer noget? Valgkredsarbejdsgruppen har jo udspillet sin rolle. Vi har afleveret, og nu er det Kommunaludvalget, der fører arbejdet videre, indtil Folketinget kan træffe en beslutning. Jeg vil bare sige, at hvis det er sådan, at hvis man i Kommunaludvalget ændrer efter de bemærknin-

ger, der er kommet ind – og det vil vel være naturligt, at man nogle steder tager hensyn til dem – så afføder det nye protester, er jeg sikker på. Derfor ligger den ikke sådan lige på den flade hånd. Det bliver svært at ændre, uden at andre så kommer og siger: ”Hvorfor gør I nu det?” Kan man undgå brudte kommuner på Sjælland og i Århus? Det vil jeg sådan set overlade til Kommunaludvalget. Det kan man, men hvad så? Hvad er konsekvensen?

Magnus Heunicke spurgte, om vi havde overvejet dynamiske grænser i kommunerne. Det har vi ikke været inde på. Vi har taget som udgangspunkt, at vi lægger grænserne fast i det, der besluttes. Det kommer til at stå i valgloven, hvordan grænserne er. Det er så det, man kører videre efter.

Med hensyn til d'Hondtske metode vil jeg sige: I hvert fald som jeg læser den redegørelse, der er kommet fra professor Elklit, er der ingenting til hinder for, at vi kan bruge den. Den vil ikke ændre væsentligt på tingenes tilstand, og den er sådan set enklere end den modificerede Sainte-Legués metode, sådan som jeg forstår det i hvert fald. Men vi har jo valgkredsperter til stede, som kan kommentere det på kvalificeret vis. I modsætning til mig.

Lige en superkort bemærkning til Leif Mikkelsens spørgsmål om, hvilken type politiker vi vil få. Jeg kan betro jer, at jeg hører til en uddøende race. Der kommer ikke ret mange flere af min slags.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Det er da godt med en morsom bemærkning. Eller var den morsom? Det ved jeg ikke engang, om den var.

Niels Helveg Petersen (RV):

Først den bemærkning til Christian Wedell-Neergaard: Jo, det er rigtigt nok, at det, vi laver her, er en raffineret form for gidseltagning. Vi tager alle sammen hinanden som gidsler. Det er det, der er det særligt raffinerede i det. Sådan har det været fra starten. Vi har været enige om, at det her skulle vi være enige om. De problemer, der er med valgkredsinddelingen, er jo typisk ikke problemer, der er særegne for det enkelte parti, men problemer, vi er fælles om.

Jeg vil godt gøre en enkelt bemærkning om det med politikertyperne. Jeg tror, det er rigtigt, at en kreds som den store sjællandske vil forstærke en tendens, der i forvejen er der. Det er ikke nok i den store sjællandske kreds at være vældig lokalkendt i Nykøbing Falster eller i Holbæk eller i Køge eller i Vordingborg. Man skal helst være kendt i hele området. Det er man jo kun, hvis man er landskendt. Det vil forstærke en tendens.

Men jeg tror også, der er en anden tendens. Jeg tror, man i de små kredse, som i almindelighed ikke vil kunne regne med at få en kandidat valgt, vil væ-

re meget på jagt efter landskendte for at få valgt nogen. Der vil på papiret være nogle elementer, som vil arbejde imod den særligt stærke lokalkandidat.

Især i de store partier vil der gøre sig det gældende, at på 2. og 3. pladserne i storkredsen vil de, der har en stærk lokal baggrund, kunne komme i spil. Her spiller det pludselig en rolle, om man kan holde sine stemmer hjemme. Den lokale kandidat, der bedst holder sine stemmer hjemme, f.eks. i Vordingborg, i forhold til de landskendte, der får stemmer fra hele området, kommer jo ind på en 2. eller 3. plads. Det er en diskussion, som er lige så lang som den er bred, og det er svært at se en særlig nødvendig lovmæssighed i det. Det er faktisk kompliceret.

Jeg selv startede bestemt ikke i det hjørne, at vi skulle have en stor sjællandsk kreds, men også jeg har ladet mig overbevise om, efterhånden som arbejdet er skredet frem, at alt taget i betragtning er det den bedste løsning.

Hvad høringsrunden og de indkomne høringssvar angår, så synes jeg, de lægger op til, at vi skal gøre os ekstra umage for at se, om vi kan finde løsninger, der er bedre end dem, der ligger her med hensyn til kommunebrud. Jeg har f.eks. hæftet mig ved, at Favrskov, som vi ellers har taget hensyn til og givet stemmer fra Randers kommune, helst vil være sig selv. Det er da et heroisk standpunkt, som man skal lytte til. Jeg kan også se på nogle af de høringssvar, der er kommet for så vidt angår Århus, at der dér måske er nogle muligheder for, at vi kan finde en bedre løsning end den, der ligger nu.

Derimod udgør Sjælland stadig væk et svært problem. Det er svært at undgå kommunebrud, hvis man samtidig vil have opfyldt tommelfingerreglen. Det er det, der er det grundlæggende problem. Man skal selvfølgelig også dér se på: Er der en løsning på det problem? Jeg har den ikke lige på rede hånd.

Else Theill Sørensen (KF):

Christian Wedell-Neergaard rejste det spørgsmål, om det er et problem, hvis Kommunaludvalget kommer frem til noget helt andet. Jeg vil i hvert fald sige, at det ville være meget besynderligt, hvis Kommunaludvalget kommer frem til noget helt andet, for de partier, der er repræsenteret i Kommunaludvalget, har jo haft repræsentanter i arbejdsgruppen, og jeg tror da, alle partierne har haft meget nær kontakt til deres folketingsgrupper og deres øvrige bagland. Derfor ville det være meget besynderligt.

Jeg vil også sige, at der er ikke ret mange løsninger eller ændringer, som vi ikke har været igennem og har prøvet at trevle op. Vi er nået frem til: "Nå nej, det går altså ikke" – af den eller den grund. Men lige præcis med hensyn til kommunebruddene ville det da være en stor lykke, hvis Kommunaludvalget kun-

ne nå frem til, at man kunne finde noget, der er anderledes. Eksempelvis hvis nogle kommune, f.eks. Favrskov, selv ønsker at være alene.

Jeg vil godt sige én ting om det med politikertyperne. Det er måske delvis en kommentar til Svend Erik Hovmand. Men der er også andre, der har været inde på det. Hvis en meget kendt person støvsuger fuldstændigt, så er det jo ikke sådan, at der bliver valgt færre fra det parti i den storkreds. Det er næsten mere sikkert, at der bliver valgt flere. Så den brugsuddeler, vi før var så bekymret for, hun eller han har måske så en chance, fordi der kommer en meget kendt og støvsuger. Vedkommende efterlader dog lidt til de mindre kendte. Sådan tror jeg, vi vil se det i mange situationer. Vi kan ikke tage højde for alt. Nogle har nævnt, at hvis nogle har mange penge til en valgkamp, vil de have en fordel. Vi kan også sagtens nævne mediepersoner, som uanset hvilket parti de stiller op for vil være relativt sikre på at blive valgt. Den slags ting kan vi altså ikke i en lovgivning som denne tage højde for.

Keld Albrechtsen (EL):

Med hensyn til Christian Wedell-Neergaards spørgsmål er jeg enig med Else Theill Sørensen i, at vi har gennemgået tingene i tæt kontakt med folketingsgrupperne og partiernes organisationer. Det går jeg da ud fra har været tilfældet hele vejen over. Derfor vil jeg sige, at hvis der er partier, der ønsker at ændre noget, så er det ikke helt passende efter min opfattelse, og det er i hvert fald noget sent at komme med det. Især hvis det er noget, som har være velkendt stof under drøftelserne. Det er klart, at hvis der opstod et problem, som vi ikke har været inde på, som ikke har været velkendt, som ikke har været bearbejdet, så er det en anden sag. Men de spørgsmål, der er rejst her i dag, har været tygget igennem ganske grundigt, og der har også – går jeg ud fra – været tilbagemeldt til folketingsgruppe og partiorganisationer. Det synes jeg, man skal tage i betragtning, hvis man overvejer at ændre noget.

Jeg vil bare sige med hensyn til det med stemmeslugere, at der er jo kun så mange stemmeslugere i landet, som der er plads til på tv-skærmen. Hvis man laver en kreds, der er større – Sjællands storkreds f.eks. – så er det da muligt, at nogle af dem bliver flyttet derhen, men så er de altså ikke længere i Københavns omegn, og så bliver der tilsvarende større bane at spille på dér. Slutresultatet er, at der er de samme store stemmeslugere, som vi har haft hele tiden. Det er mediestruktur og alt muligt andet, der afgøre det, og ikke hvor mange og hvor store storkredse, vi har. Man kan godt have den bekymring, men det er ikke noget, der kan løses ved denne lovgivning.

Jeg skal blot sige om d'Hondt, at arbejdsgruppen konkluderede, at man kunne blive enige om at sætte en bestemmelse ind om, at man skal op på at have

det femtende mandat i en storkreds for at få et kredsmandat. Det var der enighed om kunne sættes ind. Det har ministeren efterfølgende sat ind i lovforslaget. Det blev så aftalt, at man ville bede professor Elklit om at lave en redegørelse. Den foreligger, den kan man læse. Efter min opfattelse forudsætter det en ny aftale mellem partierne, hvis man skal erstatte 15-reglen med d'Hondt. Mig bekendt har der ikke været en drøftelse om det. Det er hvor sagen står. Der ligger altså et materiale. Jeg mener personligt, at 15-reglen er den rigtige løsning. Det er den, der faktisk står i lovforslaget. Det kan der muligvis være andre opfattelser af, men det er sagens status.

Aage Frandsen (SF):

Svend Erik Hovmand refererede til, at Jyllands-Posten havde kaldt Niels Helveg Petersen og mig for garvede politikere. Det er rigtigt, det var ikke gamle, det var garvede. Jeg mener, man må sige, at alt andet lige er der en lille tendens, men det er kun en lille tendens. Som Keld Albrechtsen var inde på før, er der grænser for, hvor mange af de såkaldte landskendte spidskandidater man kan flytte rundt med. Hvis f.eks. et parti siger: "Nu vil vi altså flytte vedkommende hen i Sjællandsområdet", som bruges som billede hele tiden, så kan vedkommende jo ikke være et andet sted. Heldigvis ser det sådan, at partierne rent faktisk ikke flytter deres kandidater ret meget. Hvis vi ser på de forskellige partiers ledere, som er valgt de senere år, så er der rent faktisk ikke ret mange partier, der har flyttet deres kandidater for at få dem valgt et sikkert sted. Der er noget med, at det hører sig ikke til. Derfor er jeg helt overbevist om, at disse spidskandidater – statsministerkandidater eller hvad de er – bliver altså ikke flyttet til Sjælland lige nu. Det hører sig ikke til. Derfor tror jeg, effekten er ret begrænset.

Under alle omstændigheder – her kan man tage Århus amt som eksempel – er det sådan, at i et meget lokalt område, nemlig Djursland, Grenåkredsen, har man næsten altid haft to, der repræsenterede kredsen. Det er netop fordi det er meget lokalt. Det gør ikke noget, at der er en Uffe Ellemann Jensen eller en Svend Auken inde i Århus, der sluger en hel masse stemmer. Det går ikke ud over dem i Grenå. Det med, at det er synd for yderområderne, tror jeg ikke vil vise sig i virkeligheden.

Til Christian Wedell-Neergaard vil jeg sige, at det her er næsten at sammenligne med et normal forlig eller en aftale, man laver. Den eneste forskel er, at vi er nogle stykker, der ikke rigtigt kan følge aftalen til dørs. Derfor overlader jeg det trygt til dig og andre at finde ud af, om I nu vil rode op i det hele. For så tror jeg, I kommer til at stå med de samme problemer, som vi var inde på. Der er en masse problemer, vi har været igennem. Det vil vise sig, at det er i hvert tilfælde ikke den ringeste måde, vi har løst det på.

Niels Helveg Petersen nævnte, at Favrskov kommune gerne ville være alene. Det fremgår af den henvendelse, vi har fået. Jeg vil sige, at jeg ved – fordi jeg har lokalt kendskab – at det er et flertal, der gerne vil være alene. Der er nogle, der er flinke til at fortælle, at de er et flertal i sammenlægningsudvalget. Der er også nogle, der ikke er helt så flinke til at fortælle, at der var et mindretal, som mente noget andet. Derfor tror jeg, man skal tænke sig meget grundigt om, hver gang man siger: ”Ja men vi gør lige det, som de, der har henvendt sig, gerne vil have.”

Pia Gjellerup (S):

Først til Magnus Heunicke om de dynamiske grænser. Vi har ikke diskuteret det. Det ligger i lovgivningsprocessen, at vi kan vende tilbage på et tidspunkt, hvor vi måtte se nogle valgkredse blive meget store. Det har vi ikke gjort tidligere. Mon vi vil være slet så dynamiske, som man forestiller sig? Det tror jeg ikke.

Jeg vil sige med hensyn til anvendelsen af den d’Hondtske metode, at jeg synes, det er et meget glimrende notat, der ligger fra professor Elklit. Det var for så vidt også meningen. Vi havde en tiltro til, at det er ham, der kunne lave det både mest indsigtfuldt og også hurtigt. Det er et spørgsmål, om det egentlig kan rummes i denne proces på dette sene tidspunkt. Vi synes, det er en langt mere enkel og elegant løsning – og i overensstemmelse med, hvordan vi har opgjort valg også tidligere – at vende tilbage til d’Hondt. Den d’Hondtske metode forlod man for at løse et problem, som den nye reform faktisk lægger op til at løse i sin egen struktur. Man behøver ikke anvende den modificerede Sainte-Leguës metode. Der vil være mange, som vil være glade for ikke at skulle lære om den på universitetet, for den er ualmindelig utilgængelig. D’Hondt er meget mere tilgængelig. I valgkredsarbejdsgruppen har vi haft som udgangspunkt: Ville der kunne være nogle utilsigtede konsekvenser af at anvende en d’Hondtske metode? Det er det, vi har bedt professor Elklit om at undersøge. Han svarer med klar overbevisning, at han ikke kan finde disse betænkelige effekter. Så vi burde på et tidspunkt kunne gå tilbage til den d’Hondtske metode. Selvfølgelig i respekt for det fælles, der er lavet. Det håber jeg faktisk, vi kan gøre. Enten kan vi gøre det nu, eller vi kan vende tilbage til de på det meget oplyste grundlag, der ligger.

Det vil ikke være at lave om på det hele, vil jeg svare Christian Wedell-Neergaard. Jeg tror, at det, vi kan lave om, er noget, der ikke har den store betydning for, hvordan resten af Danmarkskortet ser ud. Vi kan selvfølgelig lytte til nogle af de muligheder for løsninger, der kunne være på de forskellige områder.

Jeg vil vende tilbage til Jens Skipper Rasmussen, som i virkeligheden ikke fik et særlig præcist svar på spørgsmålet om de fire brudte kommuner.

Hvorfor er det faldet ud, sådan som det er faldet ud? Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt der overhovedet skal ske kommunebrud, men hvorfor de konstrueres sådan. Horsens er meget enkelt. Det er den gamle Bræstrup kommune, der flyttes fra Horsens til Hedensted. Det er til at tage og føle på. Men det er i virkeligheden også betænkeligt, forstået på den måde at det skaber en modsætning i en kommune, der i virkeligheden skal indbygges i en ny kommune. Det har været valget det sted, fordi det også geografisk er hensigtsmæssigt. Det ser nogenlunde fornuftigt ud.

I Århus er det afstemningssteder. Der er ikke noget regulært problem. Dem kan man selvfølgelig sortere på en eller anden måde. Der er i hvert fald nogenlunde organisatorisk styr på det.

I Roskilde er det meget besværligt. Jeg har forgæves siddet og ledt efter, om det ikke stod i beretningen. Vi har i hvert fald taget hinanden meget i ed på, at den indstilling, der ligger fra valgkredsarbejdsgruppen, er en talmæssig afgørelse og ikke noget, der i sin substans er meget behandlet. Der er netop med den – noget mærkelige – skillelinje ikke taget én af de hidtidige kommuner som gidsel. Vi kunne godt forestille os at lave det om, fordi Sjælland blev afklaret så sent, at man ikke havde mulighed for nogle lokale indspil. Det har der været alle de andre steder. Under meget pres. De ville ikke, men hvis det skulle gå så galt, så var det der dog mindre galt end alt muligt andet. Det har der ikke været mulighed for at høre i forbindelse med Roskilde. Derfor havde vi ventet, at der ville komme indspil fra Roskilde om ”den mindst slemme løsning”. Det er i virkeligheden bare en teknisk løsning, vi har lagt på bordet. På trods af at mange har haft indvendinger imod den, er der ikke peget på andre løsninger. Det synes jeg er lidt ærgerligt. Det kunne selvfølgelig godt være hele kommuner. Det synes jeg er noget af det, vi skal vurdere i det efterfølgende i et fællesskab med nogle fra Roskilde, der kender geografien.

Så er der Randers. Det er i virkeligheden et godt eksempel på, hvordan problemerne er. I Randers har der været kontakt både til S og V, som er de store partier i både den gamle og den nye Randers kommune. Det er deres indspil, der er lagt til grund. Der ligger så indspil fra dele af Mariagerfjord og Sønderhald, der peger på noget andet. Men i samme størrelsesorden. De har faktisk respekteret opgaven. Det betyder, at vi skal tage stilling til, om man vil vælge den ene eller den anden model. Den model, der er valgt i valgkredsarbejdsgruppen, og som går igen i lovforslaget, er geografisk pæn. Det ville være noget underligt, hvis man fulgte Mariagerfjords delvise indstilling. Så bliver det næsten en omegnskreds til Randers. Det vil ikke se særlig godt ud. Men det kan være, det organisatorisk er nemmere at få på plads. Det mener jeg simpelt hen er noget, vi skal være åbne over for. Til gengæld er indspillet fra Favrskovs flertal, at de ger-

ne vil være sig selv. De rejser det problem, at så er Randers meget for stor. Og hvad så? Ja – er der så nogle, der siger – så deler vi bare Randers i to. Så får Favrskovs trang til at være alene en meget dramatisk konsekvens for naboen. Det er det, der har været afvejet og afvejet og afvejet. Jeg synes, det er den bedste løsning, der er peget på, om end bruddet ikke er et ønske fra start af. Man kan sige, at Randers er blevet en for stor kommune og Favrskov en lidt for lille kommune. Det er ærgerligt, de har gjort det sådan, men det er ikke desto mindre det grundlag, vi har haft at arbejde på.

Svend Erik Hovmand (V):

Christian Wedell-Neergaard siger: ”Skal vi ikke bare tage det som givet? Nu er arbejdsgruppen kommet med sit udspil, og så er der vel ikke mere at gøre.” I så fald sidder vi jo her helt overflødig. Så er høringsproceduren jo fuldstændig ligegyldig. I så fald er den diskussion, som i øjeblikket føres, sådan set uden mening. Vi er ikke taget som gidsler. Vi er faktisk nogle stykker, som har gjort opmærksom på, at vi har haft forskellige opfattelser, specielt med hensyn til de store storkredse. Når nu Niels Helveg Petersen bruger udtrykket gidsler, så vil jeg da gerne bruge et gammelt radikalt citat fra Hørup, som sagde: ”Ingen over og ingen ved siden af Folketinget”. Vi har fået en indstilling fra en arbejdsgruppe, ja, og der har også siddet parlamentarikere i den, ja. Det har været folk, som har haft god berøring med det politiske liv, ja. Men til syvende og sidst er det altså Folketinget, der træffer den endelige afgørelse. Det håber jeg da, vi alle sammen er enige om.

Christian Wedell-Neergaard siger, at på et område er der måske ikke brug for det, men på et andet område – med hensyn til kommunebrud – er der måske alligevel brug for, at man brød lidt op. Ja. Det synes jeg absolut, man burde overveje. Efter de indsigelser, der nu er kommet. Jeg tror, jeg var den første, der sagde, at hvis ikke vi retter os efter eller lytter til de indsigelser, så virker det hele lidt mærkeligt. Indsigelserne f.eks. i det østjyske drejer sig især om kommunebrud. Jeg tror godt, vi kunne finde en løsning, der var lidt bedre. Vi har arbejdet meget, og vi har virkelig nået nogle resultater. Men vi har altså fire steder tilbage. Jeg kunne godt ønske mig, om vi måske kunne overveje, om vi kunne reducere antallet lidt.

Til sidst er der det med de kendte. Jo, vi ved alle sammen, at hvis man opstiller en kendt i et område, så har det en støvsugereffekt. Det er ikke så meget det, jeg er optaget af. Jeg er mere optaget af, at vi nu giver nogle andre muligheder, end der har været tidligere. Der var en, der sagde til mig engang: Hvis nu en rig mand i Tønder fører sin store propagandavalgkamp med alt, hvad den kan trække, oppe i trekantsområdet, hvor de mange mennesker bor, så kan han nok

risikere at blive valgt. Men nu er det jo ikke sikkert, at der er en rig mand i Tønder i alle situationer i alle partier. Derfor er spørgsmålet: Ja men den lokale forankring, som vi hidtil har haft som noget typisk dansk, også for yderområderne, kan vi være sikker på at bevare den? Medmindre man bruge de lidt udanske metoder med mange penge og store reklamekampagner, "kendt fra tv" og sådan noget.

Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V):

Når jeg bad om ordet, var det primært som reaktion på det, Keld Albrechtsen sagde om den særlige regel, der er lavet med det 15. kredsmandat i relation til diskussionen om den d'Hondtske metode mv. Det blev fremstillet som om der her er noget næsten forligsagtigt, som man kun kan pille ved, hvis alle er enige. Det kan godt gøre mig lidt forvirret. Jeg må sige, at derfra hvor jeg ser verden, er der et sted, hvor arbejdsgruppen så at sige selv har lagt op til, at der var et halvt udestående spørgsmål. Der er et ræsonnement. Jeg skal ikke kloge mig på det, for jeg har ikke været en del af det ræsonnement. Jeg er personligt måske heller ikke 100 pct. enig i det. Men der har været et ræsonnement, der har ført frem til, at man er havnet med de meget få storkredse, og så står man med en given problemstilling, som man så for at gøre arbejdet færdigt har fundet en løsning på. Men man har også sagt, der kunne findes andre løsninger. Derfor sætter man Elklit på. Nu taler jeg som folketingsmedlem. Jeg har da selv en forventning om, at der skal være kvalitet i lovgivningsarbejdet, uanset om det er Folketinget selv, der faciliterer processen, eller regeringen, der gør det. Derfor må dette spørgsmål da gøres færdigt, inden man vedtager lovforslaget. Det er i hvert fald min egen personlige position. Det er ikke noget, der skal efterlades til eftertiden. Jeg lægger mærke til, at Elklit fraråder den løsning, udvalget har peget på. Jeg mener, kravet til kvalitet i lovgivningen må gælde, uanset hvordan processen i øvrigt tilrettelægges.

Det er så spørgsmålet, hvor meget der skal laves om. Man fornemmer, når man sidder og lytter som lidt udenforstående til diskussionen, at det med at lave meget eller lidt om afhænger af, hvad man synes der skal laves om. Det med ikke at lave kommunebrud kunne man måske godt finde en løsning på, er der nogen der siger. Det med at lave storkredsene om kunne man måske også finde en løsning på, siger andre. Sådan som jeg ser det, så synes jeg, man skal være optaget af den indre sammenhæng, der er i de diskussioner. Der er jo sket en samlet afvejning. Jeg har ikke været en del af det, men der er jo ske en samlet afvejning. Hvis man begynder at justere ved resultatet, så må man anstændigvis også gøre det i en eller anden rimelig åben proces, hvor man så tager stilling til: Det, at vi nu justerer på nogle balancepunkter, vi tidligere har været enige om,

betyder det så noget på nogle andre balancepunkter? Jeg kan i hvert fald selv få øje på, at spørgsmålet om opstillingskredsens ligeværdighed kan man ikke betragte fuldstændig uafhængig af, hvilken storkredsinddeling man har. Der må være en eller anden sammenhæng. Hvis man går tilbage på synspunktet om, at opstillingskredsene skal være lige store, for at imødekomme nogle ønsker om at undgå kommunebrud, så bør det da reflektere sig i, at man siger: Har det så en konsekvens på spørgsmålet om storkredse? Sådan synes jeg, man må gøre det rent procesmæssigt.

I øvrigt kan jeg ikke få øje på, at hele opstillingskredsinddelingen forrykkes, ved at man deler Sjælland i to, den midtjyske i en yderligere og laver en mere i det syddanske. Jeg kan ikke se, at det i sig selv genererer flere problemstillinger omkring kommuneopsplitning. Det kan jeg ikke få øje på. Jeg kan se, at dér, hvor det har en betydning, er i forhold til tommelfingerreglen, som udvalget jo selv har sagt ikke gælder i forhold til Nordjylland og Fyn. I hvert fald ikke længer end at man ikke vil lade den slå fuldt igennem. Det er klart, at hvis man går fra 10 til nogle flere storkredse, så vil der være flere steder, hvor man kommer ind i en overvejelse om: Hvad skal der så ske med tommelfingerreglen?

I øvrigt skal jeg ikke blande mig. De er bare til processen. Jeg oplever det selv som folketingsmedlem sådan, at her er der tale om en slags fait accompli. Enten er det vel det, eller også åbner man op for, at der er nogle ting, der kan justeres, og hvis man åbner op for det, må man jo overveje: Hvordan får man lavet en proces, så man fortsat kan holde alle balancerne i vægtskålen på samme tid?

Folketingets formand Christian Mejdahl (V):

Det er en kort bemærkning. Det er til spørgsmålet om den modificerede Sainte-Laguës model eller den d'Hondtske metode. Vi var enige om i valgkredsarbejdsgruppen, at det skulle ikke være sværere, og det skulle heller ikke være lettere at blive repræsenteret i Folketinget efter den nye struktur. Derfor ændrede vi fra det 16. til det 15. kredsmandat, fordi der skulle sættes noget ind i lovforslaget under alle omstændigheder. Samtidig var vi enige om at bede professor Elklit om at komme med et bud på, om det, vi også havde drøftet i valgkredsudvalget – og som Indenrigsministeriet var kommet med et oplæg om – nemlig den d'Hondtske metode var en mere hensigtsmæssig måde at gøre det på. Som jeg læser den redegørelse, der er kommet fra professor Elklit, ser det ud til, at det vil være en enklere måde at gøre det på. Det forrykker jo ikke ved det princip, vi var enige om, nemlig at det hverken skulle være lettere eller sværere for partier eller enkeltpersoner at komme i Folketinget. Ud fra det synspunkt mener jeg, det vil være forsvarligt at ændre det.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Nu har jeg fire spørgerne tilbage. Det er Søren Bald, Anne Baastrup, Bue Nielsen og Finn Stubtoft. Dem tager vi samlet. Så svarer panelet. Og så går jeg ud fra, vi er henne i nærheden af klokken 16. Jeg lægger meget vægt på, at vi runder af nogenlunde til den tid, fordi der kan være nogle, der har aftaler efter det tidspunkt.

Søren Bald (RV):

I gamle dage var det jo indenrigsministeren, der havde politiet under sig. Nu kan man se, at der er et kobbel af gidsler, som risikerer at komme i konflikt med hinanden. Så kan man jo beklage, hvis indenrigsministeren ikke kan hjælpe dem ud af den konflikt.

Jeg vil sige på vegne af det folkelige Danmark – og jeg tror godt, jeg kan tale på det civile samfunds vegne – at vi må tage det alvorligt, når det bliver sagt, at det selvfølgelig er muligt at lave ændringer. At det ikke er udelukket – som det blev sagt i indledningen. Der må være en mening med denne høringsproces. Derfor må I – og det gælder både Kommunaludvalget og Folketinget som sådan – føle det som en forpligtelse at sørge for at prøve at løse disse problemer og ikke tage hinandens synspunkter og de forhandlinger, der har været forud, til indtægt for, at man ikke kommer nogen vegne, medmindre man køber det hele.

Jeg vil gerne spørge Anne Birte Pade, om ikke man kunne have sammenlignet på en anden måde end den, udvalget har gjort. Man har hele tiden sammenlignet mindste kreds med gennemsnitstallet. Var det ikke i visse tilfælde mere relevant at sammenligne spredningen ved at se på mindste kreds i forhold til største kreds?

Det næste spørgsmål, jeg vil stille Anne Birte Pade, er, om ikke de er rigtigt, at vi er nået til en situation, hvor ca. 85 pct. af alle opstillinger nu foregår sideordnet. Det er vel også rigtigt, når det i rapporten om valget i 2001 hed, at ud af de 166 folketingsmedlemmer – altså af de 175 syddanske – der blev udpeget ved almindelig stemmeflerhed, ville 161 også være valgt, hvis de personlige stemmer alene havde været afgørende.

Jeg vil også gerne spørge Anne Birte Pade, om ikke det er rigtigt opfattet, at der står i Indenrigsministeriets bemærkninger, at man ikke nogen steder kan se, at den parlamentariske arbejdsgruppe har haft konkrete argumenter for, at der ville komme en ny politikertype.

Jeg har et spørgsmål til alle. Jeg vil gerne spørge jer: Hvor mange procent af stemmerne tror I, at det 18. radikale mandat, som ville være blevet en efter Margrethe Vestager i Frederiksborg amt, ville få? Det behøver I ikke bruge lang tid på. Jeg kan fortælle jer, at det er halvanden procent af de radikale stem-

mer. Det indebærer, at der ikke er nogen grund til alle jeres bekymringer om de store stemmeslugere. Der sker det, at hvis de store stemmeslugere er der, så betyder det, at oversergenterne lynhurtigt kan blive majorer. Så kan de simpelt hen komme ind og få lov til at blive lovgivere.

Da jeg har lovet Anne Baastrup ikke at spørge om for meget, vil jeg tillade mig blot at spørge til sidst: Er det ikke rigtigt, at den sideordnede opstilling er så dominerende, at al jeres kredssnak i virkeligheden repræsenterer "Die Welt von Gestern"?

Anne Baastrup (SF):

Jeg har et par spørgsmål. Jeg kan forstå, at arbejdsgruppen som sådan har været i partiernes opland og har fået opbakning. Og jeg kan forstå, at der er intet nyt kommet frem i høringssvarene, som arbejdsgruppen ikke har forholdt sig til. Derfor vil jeg godt spørge – det er nok især Svend Erik Hovmand, som er gruppeformand for Venstre – er det korrekt forstået, at du har været i Venstre og har fået opbakning til det, der nu ligger i beretningen, og som er lavet om til et lovforslag, men at du nu sammen med indenrigsministeren, sammen med statsministeren og sammen med den kommunalpolitiske ordfører – jeg hørte det i radioen i går – ikke støtter forslaget? Så synes jeg, vi er ret meget på spanden. Jeg synes, det er en lidt underlig måde at køre det på. Jeg vil godt sige helt ærligt: Jeg synes, det er ekstremt pinligt, at vores formand for Folketinget har siddet i spidsen for en arbejdsgruppe om et lovforslag, der vedrører hver enkelt af de 179 folketingsmedlemmer, og så går det største parti tilbage og siger: "Det kan vi alligevel ikke være med til", fordi der er et eller andet problem.

For at eksemplificere, hvilke problemer jeg har på fornemmelsen at der har været diskuteret, så er det opdelingen af Sjælland. Hvad er det for nogle saglige begrundelser, der har været? Jeg har rygtevis hørt i pressen, at Ringsted, Slagelse og Sorø skulle sydpå. Hvorfor var det ikke Køge, hvis man overhovedet gik i gang med at lave den opdeling? Hvorfor var de lige præcis Ringsted, Slagelse og Sorø, som var i spil, fordi man ville have en større kreds sydpå?

Bue Nielsen (EL):

Jeg har kun ét spørgsmål, som måske er lidt teknisk. Men det er måske alligevel vigtigt. Der er jo en vis risiko, tror jeg alle ved, for at den d'Hondtske metode anvendt på de nye storkredse kan føre til, at nogle partier får valgt flere personer som kredsmandater, end partiet er berettiget til at få, hvis man alene fulgte den del af stemmerne, som partiet har. Det overrepræsentationsproblem behøver man ikke gå længere tilbage end til valget i 1998 for at se illustreret. Socialdemokratiet ville med bare 40.000 flere stemmer, end partiet fik ved det på-

gældende valg, have fået i alt 65 kredsmandater, men skulle kun have valgt 64 proportionalt. Jeg ved godt, at professor Elklit har sagt, at det betyder ikke noget. Men han har jo ikke undersøgt det problem konkret og fornuftigt. Vi mener, der ligger en problemstilling omkring risikoen for overrepræsentation for nogle partier i forbindelse med anvendelsen af den d'Hondtske metode. Jeg vil egentlig godt høre, om man har diskuteret den risiko i arbejdsgruppen.

Finn Stubtoft (S):

Jeg synes, det er et rigtigt godt forslag, der ligger. Jeg var meget glad for at høre Niels Helveg Petersen og Else Theill Sørensen, for jeg sad på et tidspunkt og kom i tvivl om, hvorvidt der stadig skulle vælges 175 medlemmer af Folketinget, eller om der kun skulle vælges de 10, som fik flest stemmer. Det kunne man godt komme lidt i tvivl om. Jeg kan ikke se det store problem. Nu blev der foreslået, at vi kun skulle have én valgkreds. Jeg kan da huske det seneste valg, vi havde med kun én valgkreds, at der var en kandidat, der fik rigtigt mange stemmer. Det betød da bare, at der var nogle, som måske ikke fik ret mange stemmer – som ikke havde en ret stor taburet – men som også blev valgt ind i Europa-Parlamentet. Det er bare et lille eksempel på, at det betyder sådan set ikke så meget, hvor stor den enkelte storkreds er. Det er vel stadig sådan, at det er det samlede antal stemmer, partierne får, der afgør, hvor mange der bliver valgt. Uanset om vi bruger den d'Hondtske metode eller noget andet. Jeg går også ind for, at der kun er én storkreds på Sjælland.

Jeg vil godt spørge om en anden ting. Det sidste par år har vi, der er embedsfolk i partierne, været meget glade for Lars Løkke Rasmussen, for der har været fast arbejde de sidste to år – og det bliver det nok i halvandet år endnu – med at få organisationen tilpasset. Vi får en del spørgsmål. Jeg kommer fra København og rejser meget rundt i Jylland. Jeg har forstået, at det dér er meget afgørende, om man kommer Nordenfjords eller Søndenfjords fra i Ålborg. Jeg vil derfor godt spørge: Hvordan kan det være, at man har taget en del af den indre by i Ålborg og flyttet op til nord? Jeg vil også gerne vide: Hvor mange stemmer drejer det sig egentlig om, at man har flyttet sydfra og op i Nordjylland?

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Så er vi faktisk spørgerne igennem, men Ole Gerstrøm får ordet på én betingelse, nemlig at det er en meget kort bemærkning, for du har haft ordet én gang.

Ole Gerstrøm (FRP):

Folketingets formand sagde, at mit forslag om hele landet som én valgkreds er i strid med grundloven. Deri er jeg uenig. Jeg opfordrer dig til, at du grundigt læser grundlovens § 31.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Tak for at det var så kort, som du havde lovet.

Jeg føler, at der er anledning til at give Anne Birte Pade ordet, idet der var nogle meget konkrete spørgsmål til dig fra Søren Bald og også fra andre. Bue Nielsens spørgsmål var også nærmest til dig.

Anne Birte Pade, Indenrigs- og Sundhedsministeriet:

Søren Bald stillede spørgsmål om, hvorfor man ikke kunne have valgt et mere dækkende indeks til at belyse problemet med de store og de små valgkredse end den mindste kreds' andel af gennemsnittet. Man kunne lave mange mål, men det syntes jeg var et enkelt og anskueligt mål. Vi har mange forskellige mål. Man kunne også kvadrere afvigelserne og gøre dem endnu større. Det er bare et helt simpelt mål, vi har valgt. Der er også nogle tabeller, der blev vist på power point, som viser afstanden mellem den mindste og den næste, og der er også nogle tal for afstanden mellem den største og den mindste.

Med hensyn til betydningen af opstillingskredsene, når man har sideordnet opstilling, vil jeg give dig ret i, at det har de fleste partier. Det er kun nogle partier, der enkelte steder har kredsliste kombineret med partiliste. Det er jo stadig en fordel at være opstillet i en stor opstillingskreds. Når man er nomineret dér og står øverst på stemmesedlen, får man typisk mange personlige stemmer. Det kan man se på statistikkerne. Hvis det yderligere er en stor kreds, kan der jo følge mange partistemmer med. Selv om de personlige stemmer betyder mere, når man har sideordnet opstilling, så betyder det alligevel stadig væk noget, om man er opstillet i en god kreds.

Måske kan jeg lige svare på det med Aalborg. For at give Aalborg Nord en passende størrelse, efter at Åbybro er blevet skåret ud, var der enighed om, at man var nødt til at gå Søndenfjords og tage en luns dernede på godt 9.000 stemmer.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Så skal vi i gang med svarrunden. Det bliver en afsluttende runde, for klokken nærmer sig 16.

Folketingets formand ønsker at svare på spørgsmålet om grundloven. Er du i strid med grundloven eller hvad?

Folketingets formand Christian Mejdahl (V):

Det ville jo være helt forfærdeligt, hvis jeg er det. Derfor bliver jeg nødt til at fastholde det første svar, jeg gav. Det gør jeg ikke fordi jeg har sagt det en gang, men fordi jeg mener, det er rigtigt.

Keld Albrechtsen (EL):

Bue Nielsen rejste spørgsmålet om drøftelsen af den d'Hondtske metode i arbejdsgruppen. Vi undersøgte faktisk – og fik noget materiale fra Indenrigsministeriet om det – spørgsmålet om den risiko, der er for overrepræsentation, hvis man anvender den d'Hondtske metode til fordelingen af kredsmandater i storkredsene. Man kan lave sådan nogle følsomhedsanalyser, som viser, hvor mange flere stemmer der skulle have været afgivet ved et bestemt valg, for at det havde givet overrepræsentation ved anvendelsen af den d'Hondtske metode. Deraf kunne man se, at den risiko eksisterer. Jeg er ikke sikker på, at Elklit har lavet de følsomhedsanalyser. Han har set på, om anvendelse af den d'Hondtske metode ved de konkrete valgresultater ville have givet overrepræsentation. Han har konkluderet, at det har ikke været tilfældet ved de konkrete valgresultater. Men ved følsomhedsanalyserne, hvor man ser på, hvor mange flere stemmer Venstre eller Socialdemokratiet skulle have haft ved de pågældende valg, viser det sig, at det ikke nødvendigvis er så frygteligt mange stemmer flere, de skulle have haft for at få overrepræsentation. Man skal betænke, at vi har her i Danmark tradition for, at valgresultaterne mellem blokkene kan ligge meget tæt. Sidste gang, da Poul Nyrup Rasmussen slog Uffe Ellemann Jensen, var det vist 140 stemmer. Det lå i hvert fald inden for ét mandat. Derfor må det ganske enkelt ikke ske, at Venstre eller Socialdemokratiet får det ekstra mandat ved hjælp af overrepræsentation. Den risiko er der altså. Derfor var det også, at arbejdsgruppen på sit sidste møde ikke turde sætte den d'Hondtske metode ind, men i stedet for bad professor Elklit om at lave den analyse. Efter min mening har Elklit bare ikke lavet den analyse til bunds. Men det mener jeg faktisk, vi gjorde i arbejdsgruppen. Det materiale kan vel graves frem igen, hvis man ønsker at undersøge den del af det nærmere. Bue Nielsen nævnede et sådant eksempel. Jeg er ikke sikker på, det var det samme eksempel som de eksempler, vi så på i arbejdsgruppen, men det illustrerer problemet. Det var derfor, vi sagde fra Enhedslistens side: En sådan overrepræsentation vil vi bare ikke risikere. Der skal skabes sikkerhed for, at det ikke kan ske. Ikke for at det sandsynligvis ikke sker, men at det ikke kan ske. Før vil vi ikke være med til at anbefale det.

Mogens Nørgaard (KD):

Jeg vil kun komme med en enkelt kommentar med hensyn til Aalborg by. I arbejdsgruppen har vi været enige om, at når vi skulle ind og dele kommuner i flere kredse, så er det vigtigt, at der er et vælgergrundlag, der er rimeligt ens i de kredse, en kommune bliver delt i. Det har for Aalborgs vedkommende været nødvendigt, når vi skulle dele den i tre, at vi tog noget syd for fjorden og lagde det sammen med Aalborg Nord. Det er rigtigt, at der er en fjord, og den giver et skel. Men nord og syd har trods alt været i kommune sammen i 30-40 år, og med en tredje Limfjordsforbindelse, som man snart får, tror jeg, det hele kommer til at gå. Det er altså for at få nogenlunde lige store kredse.

Aage Frandsen (SF):

Søren Bald gjorde sig til talsmand for – sådan lidt på distance – det civile Danmark. Jeg føler egentlig også, at jeg er repræsentant for det civile Danmark. For jeg har ingen politiske tillidsposter overhovedet længere. Jeg er mere det civile Danmark, end du er. Man skal huske på den vanskelighed, der er i det parlamentariske arbejde, at man på den ene side selvfølgelig skal have en reel høringsproces. Den skal der være, og hvis der er tåbeligheder eller oplagte fejltagelser, så skal man selvfølgelig lave om på det. Men omvendt ved vi også godt – det har jeg i hvert fald set – at der er nogle, der bliver enormt sure, når man har lavet et forlig, og der så kommer nogen, som er en del af forliget, og siger: ”Vi vil gerne lige have lavet det og det om.” Så siger de somme tider: ”Det vil vi ikke være med til.” Det har jeg i hvert fald eksempler på. Jeg skal ikke nævne nogen her. Sådan er det også her. Hvis der er nogen, der vil have lavet en hel masse om, så kan man godt risikere, at der er et enkelte parti – f.eks. Det Radikale Venstre i Folketinget – der siger: ”Nej, nu er grænsen nået.” Det er den balance mellem, at vi på den ene side skal respektere, at vi har lavet en høring, og på den anden side er forholdet, at jeg i hvert tilfælde har indgået en aftale med nogle mennesker, og jeg har fået det tjekket i mit eget bagland. Jeg føler i hvert tilfælde, at hvis mit parti nu kommer og siger: ”Nu skal vi lave en hel masse om”, så har jeg svigtet. Det drejer sig om den balance. Den tror jeg også, du kender.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg har ikke noget imod at blive kaldt en garvet politiker. Men jeg reagerer, når jeg bliver kaldt en garvet rotte. Det billede har jeg aldrig rigtig kunnet forstå. Men det udtryk bruger journalister. Det er lidt ubehageligt, synes jeg, for en garvet rotte er i hvert fald død.

Det har været en fornøjelse at have været med i denne arbejdsgruppe. Jeg tror, det er en selvfølge for alle partier, at kan vi ikke enes om andet end det, vi

har lagt frem her, så stemmer vi selvfølgelig alle sammen for det her. Sådan opfatter jeg det. Kan man derimod enes om på nogle punkter at justere, kan man enes om, at der kan findes løsninger f.eks. på problemet med kommunebrud, som er bedre end det, der ligger her, så skal vi selvfølgelig også være forpligtet til at søge sådanne løsninger. Sådan ser jeg i al enkelhed på den proces, der er foran os.

Else Theill Sørensen (KF):

Det ville jeg også gerne have sagt, at det har været en fornøjelse at være med i arbejdet. Vi har haft et utroligt godt samarbejde og et godt samarbejde med Indenrigsministeriets embedsmænd. Jeg synes i det hele taget, vi er kommet godt og sagligt fra det.

Med hensyn til det, der har været fremme med de kendte og stemmesluserne osv., så kommer jeg til at tænke på, at her under kommunaludvalget var der mindst et par stykker, som sagde til mig: "Ja, vi skal nok stemme på dig til kommunalvalget, men til folketingsvalget stemmer vi altså på Pia." Om det nu var den ene eller den anden Pia, ved jeg ikke, men jeg har nok en mistanke om, hvem det var. Det er i hvert fald en, der ikke står på stemmesedlen i Skive. Det er jeg helt bombesikker på. Det betyder, at de mennesker, der slår så meget igennem – partiledere eller andre – har temmelig meget indflydelse på, hvor mange stemmer det pågældende parti får, også de steder hvor de slet ikke står på stemmesedlen. Det er ikke uvæsentligt, hvem der står i spidsen for et parti. Det tror jeg, mange ved af erfaring.

Jeg vil slutte med at sige noget, som en endnu mere erfaren end jeg fra mit parti sagde til mig ved begyndelsen af denne proces: "Tag det nu roligt. Der skal nok blive valgt 175." Det tror jeg stadig på.

Pia Gjellerup (S):

Kun en enkelt kommentar til det med de kendte. Jeg har brugt den et par gange som kommentar til diskussionen. Nu kan der i hvert fald kun blive 10 af dem for hvert parti og ikke 17. Men det er lidt mere i den muntre afdeling. Jeg mener, det er et overproportioneret problem, der peges på. Men det er der mange andre, der også har svaret på.

Jeg kan også godt kan undre mig over, at Søren Bald har brug for at skulle markedsføre sig under en særlig betegnelse, når han nu er partiformand. Det er naturligvis en civil organisation, men alligevel. Vi andre er folkevalgte. Noget mere rørende findes der ikke. Det drejer sig om, hvorvidt vi kunne have fundet nogle andre mål. Jeg mener faktisk, Indenrigsministeriet i dag har tal for både afvigelsen fra gennemsnittet og forskellen på den største og den mindste. Jeg kan

sige, at vi har også undervejs – i hvert fald nogle af os – arbejdet meget med: ”Hvordan er spredningen”. Vi har sagt, at det er mere smertefuldt at være lille, så den afvigelse fra gennemsnittet, den mindste kreds havde, har været vægtet højere. Det drejer sig også om antallet. Det er selvfølgelig værre at være langt fra gennemsnittet, hvis man er få. Søren Bald kan være helt tryk. Der har været regnet på fantastisk mange ting. Uden at det nødvendigvis har sat sig spor i, at vi har skrevet det i så detaljeret grad. Det skulle jo også være læseligt.

Med hensyn til betydningen af størrelsen af opstillingskredsene tror jeg simpelt hen, vi har lidt forskellige oplevelser af det, afhængig af hvilke størrelsesordener vores partier har været i inden for de senere år. Det er for de større partier – nu skal jeg passe på – mere interessant, hvor store opstillingskredsene er i forhold til hinanden, fordi der også er en meget høj grad af indbyrdes konkurrence. Der skulle simpelt hen gerne vælges adskillige i hver storkreds. Derfor har det for de store partier en ret stor betydning. Det er ikke det eneste hensyn. Vi er også bekymrede over kommunebruddene. Derfor er der også så få. Hvis man havde tilrettelagt det sådan, at alle opstillingskredsene skulle være lige store, så skulle I bare se, hvor sjovt det havde set ud. Så havde vi virkelig kunnet tage imod hørings svarene, for så havde der været noget at lave om. Det bliver meget sværere, fordi der er foretaget nogle meget smertefulde afvejsninger allerede.

Jeg vil i øvrigt sige om ”Die Welt von Gestern” – som i øvrigt er en pragtfuld bog – at den drejer sig jo om verden før første verdenskrig, og den tid vender vi ikke tilbage til. Det kan være, vi skulle have overvejet det også. Men det har vi heller ikke gjort.

Til Bue Nielsen og lidt til Keld Albrechtsen vil jeg sige, at hvis man vil have en løsning, hvor man er sikker på, at det ikke ville kunne ske, at et parti bliver overrepræsenteret, så skal vi tilbage igen. For med det system, vi foreslår nu, kan man heller ikke udelukke, at det ville kunne ske. Det er mere nuanceret fra Elklits side i hans besvarelse. Han gør opmærksom på, at en overgang til den d’Hondtske metode kombineret med de 10 storkredse giver i hvert fald ikke en større sandsynlighed for overrepræsentation. Han skriver: ”Konklusionen på det tredje spørgsmål” – som drejer sig om overrepræsentationen – ”er entydigt, at det er endog yderste usandsynligt”, at det under de givne omstændigheder med 10 valgkredse skulle kunne lade sig gøre. Det er en mikroskopisk risiko. Jeg synes, det er svært også for jer at argumentere for, at man ikke skulle overgå til d’Hondt. Jeg havde meget respekt for det, hvis man pegede på, at det for små partier ville blive vanskeligere end det system, vi har i dag. Men den bevisbyrde mener jeg ikke, I kan løfte.

Finn Stubtoft har fået svar på sit spørgsmål om Aalborg, Norden- og Søndenfjords. Det drejer sig om knap 10.000 vælgere. Det er altså en forholdsvis dramatisk ændring, hvis man skulle forestille sig Aalborg Nord sejle alene.

Folketingets formand Christian Mejdahl (V):

I svaret til Kristen Touborg, om der var nogle ting, der overraskede os i høringssvarene, sagde jeg, at det var der sådan set ikke. Det er ikke ensbetydende med, at høringssvarene ikke har været relevante. De er de da i allerhøjeste grad. Derfor er jeg tryk ved, at Kommunaludvalget nu prøver at analysere de høringssvar, der er kommet ind, og de synspunkter, der er kommet frem her i dag, og så prøver at se, hvad man kan nå frem til som indstilling til Folketinget til anden og tredje behandling her inden grundlovsdag. Det er jeg sikker på, at I finder en løsning på i Kommunaludvalget. Valgkredsarbejdsgruppen har afsluttet sit arbejde med indstillingen. Derfor er det i Kommunaludvalget, den videre proces ligger.

Svend Erik Hovmand (V):

Det blev sagt ved indledningen, at det, vi taler om her, er noget, der skal holde 30-40 år frem i tiden. Jeg fornemmede, at der var lidt personligt i det spørgsmål, der kom fra Anne Baastrup. Jeg vil godt sige, at hverken vælgerne eller Vorherre vil nok acceptere, at nogle af os sidder i al evighed. Jeg tror, vi alle sammen har haft for øje, at det her er altså noget, der skal vare i meget lang tid.

Må jeg sige om det med, om vi nu har spurgt vores bagland: Ja, selvfølgelig har vi da det. Det er faktisk sådan, at vores bagland synes, at specielt med hensyn til storkredsene fik vi for få storkredse. Det vil man faktisk kunne læse sig til i selve beretningen fra udvalget på side 5, første spalte, slutningen af andet afsnit. Heraf fremgår det klart, at en del af arbejdsgruppens medlemmer gerne så flere og mindre storkredse. Det kæmpede vi for, men det kunne vi ikke komme igennem med. Ok, det var der så ikke noget at gøre ved, så længe vi var i arbejdsgruppen. Men nu er det jo lagt op til Folketinget at vurdere den videre proces. Her skal man ikke være i tvivl om, at vores udgangspunkt – det sagde jeg også i min indledning – er selvfølgelig valgkredsarbejdsgruppens arbejde, og det står vi selvfølgelig ved, men viser der sig her i diskussionen et ønske om at ændre på det punkt, så vil vi godt være med. Jeg tror, det var Niels Helveg Petersen, der sagde: ”Ja men vi er faktisk blevet opmærksomme på, at her burde vi måske alligevel drøfte, om ikke man kunne finde en anden løsning end den, vi nåede frem til.” Vi har altså lagt op til, at det vil vi godt være med til.

Jeg vil bare sige til sidst, at jeg synes, det er vigtigt for os alle sammen faktisk er at overveje hele spørgsmålet om lokal forankring. Det er klart, at de 175 skal nok blive valgt alle sammen, men vil vi have det samme Danmarksbil-

lede politisk med lokal forankring i fremtiden, som vi har haft hidtil? Det spørgsmål kan man godt stille sig.

Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen (V):

Jeg sidder og glæde mig lidt over arbejdsformen. Jeg kan forstå, at der er alligevel lidt uløste hjørner. Det klarer Kommunaludvalget selv. Det ville måske være meget spændende, hvis det var sådan, at alt lovgivningsarbejde foregik på den måde. Så var vi nogle, der fik de lidt lettere. Held og lykke med arbejdsopgaven. Sådan som jeg ser det, må formanden for Kommunaludvalget nu have et betragteligt stykke arbejde med at få "processed" det her færdig. Også med udlægningen af værdien af de aftaler, der er indgået indtil nu. Jeg må sige, at man må have en forventning om, at spørgsmålet om, hvordan man får løst de problemer, der bliver skabt i kølvandet af, at man går fra 17 til 10 storkredse – i relation til ikke at gøre det lettere for folk uden for partierne at komme ind – er løst, samtidig med at man vedtager dette lovforslag. Det er der et bud på i lovforslaget. Det bud bliver hældt af brættet af den juraprofessor, man har bedt om at kigge på det. Det problem må da være løst, samtidig med at dette lovforslag går til tredje behandling. Det må da være en forventning, man som menigt folketingsmedlem kan have med hensyn til kvalitet i lovgivningsarbejdet. Det vil jeg bare markere. Det kan ikke nytte noget, som Niels Helveg Petersen siger det, at vi må gå ud fra, vi har den aftale, at medmindre vi kan blive enige om noget som helst andet, så stemmer vi bare for den pakke, der ligger her. Her vil jeg bare lige markere som privatist, at det vil jeg i hvert fald ikke kunne. Der må kunne stilles de samme krav til lovkvalitet, uanset hvem der "processer" det.

Det tror jeg skal være mine slutbemærkninger. Jeg ønsker formanden for Kommunaludvalget held og lykke med det videre arbejde.

Formanden for Kommunaludvalget Poul Nødgaard (DF):

Det er pragtfuldt at få sådan nogle hilsener med.

Så er vi fremme ved slutningen. Jeg synes, det er flot, at vi har kunnet nå det næsten inden for tidsrammerne – bortset fra det akademiske kvarter, for klokken er kvart over fire. Jeg takker for en god høring, som er gennemført i en utrolig god stemning. Det er vigtigt.

Jeg siger tak til alle i spørgepanelet. Jeg takker også dem, der har siddet her. Og jeg takker alle jer nede bagved, der har lyttet med. Tusind tak fordi I kom.

Jeg vil gerne sige til indenrigsministeren, at jeg skal nok sørge for, hvis de er mig muligt, sammen med det gode Kommunaludvalg, vi har, at gå alle høringssvarene minutiøst igennem og også lave tilretninger dér, hvor der eventuelt

er enighed om at lave nogle tilretninger. Det bliver en svær tid nu inden for de næste 3 uger at få dette sat på plads. Men lad os håbe og tro på, at det bliver løst – på samme måde som man også løste det i 1970, da man sidst havde en kommunalreform. Vi har levet med det i alle de år. Nu skal vi så leve med dette en 40 eller 50 år, eller hvor længe det nu bliver. Vi vil i hvert tilfælde gå til arbejdet med frisk mod. Jeg tror, det bliver i fuld enighed, for jeg tror, at Kommunaludvalget ligesom Valgkredsarbejdsgruppen er besjælet af, at det skal fungere, sådan at når vi går i Folketingssalen, så skal vi ikke stå og skyde mod hinanden derude. De skud må finde sted oppe i det værelse, hvor jeg sidder som formand.

Tak for i dag.

Høringen slut kl. 16.15

Københavns Omegns Storkreds

Kommuner 13

Tommelfingerregel 8

	Lovforslag	Brøndby + Glostrup komb. med Ballerup	Høje-Taastrup 2	Høje-Taastrup 1	Partier i Københavns Amt
Gentofte	49.573	49.573	49.573	49.573	49.573
Lyngby	38.194	38.194	38.194	38.194	38.194
Gladsaxe	44.908	44.908	44.908	44.908	44.908
Rødovre	46.504 + Herlev	42.674 + Glostrup	46.504 + Herlev	61.451 + Glostrup + Albertslund	46.504 + Herlev
Hvidovre	36.166	36.166	36.166	60.355 + Brøndby	60.355 + Brøndby
Brøndby	46.433 + Ishøj + Vallensbæk	46.433 + Ishøj + Vallensbæk	58.665 + Glostrup + Albertslund	-	-
Taastrup	50.679 + Albertslund	50.679 + Albertslund	54.146 + Ishøj + Vallensbæk	54.146 + Ishøj + Vallensbæk	72.923 + Ishøj + Vallensbæk + Albertslund
Ballerup	49.584 + Glostrup	53.414 + Herlev	33.885	53.414 + Herlev	49.584 + Glostrup
Antal/gennemsnit	8/45.255	8/45.255	8/45.255	7/51.720	7/51.720
Max - min	14.513	17.248	24.780	23.257	34.729
Mindste kreds	80 pct./36.166	80 pct./36.166	75 pct./33.885	74 pct./38.194	74 pct./38.194
Næstmindste - mindste	2.028	2.028	2.281	6.714	6.714

Sjællands Storkreds

Kommuner 17 Tommelfingerregel 13

	Lovforslag	Partier i Roskilde	Radikale Venstre 1	Radikale Venstre 2
Lolland	38.343	38.343	38.343	38.343
Guldborgsund	49.364	49.364	49.364	49.364
Vordingborg	35.432	35.432	35.432	35.432
Næstved	59.184	59.184	59.184	59.184
Faxe	42.268 + Stevns	42.268 + Stevns	42.268 + Stevns	42.268 + Stevns
Køge	40.098	40.098	59.199 + Lejre	40.098
Greve	49.097 + Solrød	49.097 + Solrød	49.097 + Solrød	49.097 + Solrød
Roskilde	46.791	58.583	58.583	58.583
Lejre	30.893 + del af Roskilde	-	-	-
Holbæk	48.950	48.950	48.950	48.950
Kalundborg	62.148 + Odsherred	58.001 + Sorø	62.148 + Odsherred	62.148 + Odsherred
Odsherred	-	25.377	-	-
Ringsted	43.821 + Sorø	41.692 + Lejre	43.821 + Sorø	62.382 + Lejre + Sorø
Slagelse	56.951	56.951	56.951	56.951
Antal/gennemsnit	13/46.411	13/46.411	12/50.278	12/50.278
Max - min	31.255	33.807	26.716	26.950
Mindste kreds	66,5 pct./30.893	55 pct./25.377	70 pct./35.432	70 pct./35.432
Næstmindste - mindste	4.539	10.055	2.911	2.911

Syddjyllands Storkreds

Kommuner 12 Tommelfingerregel 11

	Lovforslag	Kolding	Samlet vælgertal i delte kommuner
Sønderborg	56.201	56.201	
Aabenraa	43.418	43.418	
Tønder	30.103	30.103	
Esbjerg	48.524 + Fanø 38.931	48.524 + Fanø 38.931	85.023
Varde	35.903	35.903	
Vejen	49.315 + Billund	49.315 + Billund	
Vejle	35.909 39.481	35.909 39.481	75.390
Fredericia	36.744	36.744	
Kolding	29.671 34.071	63.742	63.742
Haderslev	41.500	41.500	
Antal/gennemsnit	13/39.982	12/43.314	
Max - min	26.530	33.639	
Mindste kreds	74 pct./29.671	69,5 pct./30.103	
Næstmindste - mindste	432	5.800	

Østjyllands Storkreds

Kommuner 10

Tommelfingerregel 11

	Lovforslag	Partier i Århus	Radikale Venstre	Komb. partier med Radikale Venstre
Århus	Syd	41.521	52.683	41.521
	Vest	42.845	62.731	42.845
	Midt	45.894	-	45.894
	Nord	43.068	46.454	43.068
	Øst	46.483	57.943	46.483
Djurs	58.748	58.748	58.748	58.748
Randers	Nord	57.821	34.205	34.205
	Syd	-	35.239	35.239
Favrskov	43.143 + del af Randers	43.143 + del af Randers	31.520	31.520
Skanderborg	38.739	57.478 + Odder + Samsø	57.478 + Odder + Samsø	57.478 + Odder + Samsø
Horsens	50.691	50.691	56.500	56.500
Hedensted	37.498 + del af Horsens	37.498 + del af Horsens	31.689	31.689
Antal/gennemsnit	11/47.745	11/47.745	11/47.745	12/43.766
Max - min	21.250	21.250	31.211	27.228
Mindste kreds	79 pct./37.498	79 pct./37.498	66 pct./31.520	72 pct./31.520
Næstmindste - mindste	1.241	4.023	169	169

Vestjyllands Storkreds

Kommuner 9 Tommelfingerregel 9

	Lovforslag	Samlet vælgertal i delte kommuner	Viborg-konsekvens
Struer	33.676 + Lemvig		33.676 + Lemvig
Skive	36.142		36.142
Viborg	35.514 30.726	66.240	66.240
Silkeborg	29.383 32.475	61.858	61.858
Ikast	28.469		28.469
Herning	30.330 30.568	60.898	60.898
Holstebro	41.673		41.673
Ringkøbing	41.795		41.795
Antal/genomsnit	11/33.705		8/46.344
Max - min	13.326		37.771
Mindste kreds	84 pct./28.469		61 pct./28.469
Næstmindste - mindste	914		5.207

Nordjyllands Storkreds

Kommuner 11 Tommelfingerregel 10

	Lovforslag	Mariagerfjord 1	Mariagerfjord 2	Mariagerfjord 3
Frederikshavn	50.386 + Læsø	50.386 + Læsø	50.386 + Læsø	50.386 + Læsø
Hjørring	50.512	50.512	50.512	50.512
Brønderslev	55.543 + Jammerbugt	55.543 + Jammerbugt	55.543 + Jammerbugt	55.543 + Jammerbugt
Thisted	51.196 + Morsø	51.196 + Morsø	51.196 + Morsø	51.196 + Morsø
Vesthimmerland	48.884 + Rebild	79.917 + Rebild og Mariagerfjord	41.655 + del af Rebild	48.884 + Rebild
Mariagerfjord	31.033	-	38.262 + del af Rebild	37.915 + del af Aalborg
Aalborg Øst Vest Nord	54.133 46.165 46.573	54.133 46.165 46.573	54.133 46.165 46.573	47.251 46.165 46.573
Antal/gennemsnit	9/48.269	8/54.303	9/48.269	9/48.269
Max - min	24.510	33.752	17.281	17.628
Mindste kreds	64 pct./31.033	85 pct./46.165	79 pct./38.262	79 pct./37.915
Næstmindste - mindste	15.132	408	7.903	8.250